National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

National Library
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1009.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 90 (3107) XXXIII aastakäik | Teisipäeval, 4. detsembril 1984 — Tuesday, December 4, 1984 | Üksiknumbri hind 70 cent

Vabadussõja alguse tähistamisel

TEVÜ austas Eesti Vabadussõja veterane

T. E. Võitlejate Ühing on ainsana Torontos tähistanud Eesti Vabadussõja alguse aastapäeva. Need on küll olnud enam omavahelised perekonnaõhtud kui suurt rahvaarvu kokku toovad üritused. Seekordne osavõtjaskond sobis Eesti Maja keskmisse saali. Üritus oli kaheosaline, esimesel poolel aktus ja teisel seltskondlik tegevus.

Aktus algas lippude defileega, misjärel abiesimees Raffi Moks tervitas kõiki külalisi juhatuse nimel Vabadussõja alguse 66. aastapäeva puhul; see on saanud TEVÜ-le traditsiooniks ja tänavu austati 30. korda Vabadussõja kangelasi.

Ta kutsus ette Vabadusristi kavalerid ja sõjaveteranid, kusjuures Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo ja pr. Moks panid igale rinda valge nelgiõie selle eest,

et need mehed 66 aastat tagasi Eesti vabaks võitlesid.

EV aupeakonsul I. Heinsoo tervitas ja märkis, et ettevalmistamatuse tõttu see sõda oli ainulaadne maailmas, meie rahvas sai selle tõttu iseseisvaks riigiks. Meil polnud üksnes varustusest puudus, vaid sõjaaastate tõttu oldi vaimselt väsinud. Kui admiral J. Pitka ehitas Sadamatehastes oma soomusrongisiis töölised boikoteerisid seda „kapitalistide" ettevõtet. Pitka ja ks peaministri K. Pätsi juurde, kes ise läks tehasesse, kus teda vilistamisega vastu võeti. Kuid pärast kõnet ta lahkus elaguhüüete saatel. Vabadussõja ajal võideldi tagalas vastase pideva õõnestustöö vastu. Täna meenutame seda heroilist momenti ja oleme teile sõjamehed tänulikud.

Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees Kalju Tori ütles oma tervituses, et eesti rahva ajaloos on tähtsamaid momente Eesti Vabadussõja algus ja võidukas lõpp.

Seda on tähistanud Eesti Võitlejate Ühingud. Oleks ülim aeg, et selle tähtsusest ka teised organisatsioonid aru saaksid ja pühitsema hakkaksid.

Lydia Tori deklameeris oma tunnetesooja ja just samal hommikul kirjutatud luuletuse „Sangarid": „Nad läksid, sest siuda sundis neid...", tuues kuulajate silmade ette eesti sõjameeste võitlusteekonna ka viimases sõjas.

Aktusekõne pidas Harald Mandel, öeldes et vaatamata 40-le aastale ei ole siinolijad oma lootust kaotanud. Ta alustas noorusaja motiiviga,

kus laste paljad jalad saavutasid kontakti selle mullaga ja esiisade maaga, mille kaitseks algas 28. novembril 1918 Eesti Vabadussõda.

Sellega algas ka de facto Eesti Vabariik ja maa valitsemine.

Kõneleja andis tausta neile ajaloolistele sündmustele, kuhu 27. nov. 1918 saabus peaminister K. Päts ja maapäev andis ajutisele valitsusele õiguse seaduste andmiseks ja idast ähvardava hädaohu vastu piiramata valitsusvõimu kasutamiseks. Järgmisel päeval alustati võitlustega Eesti kaitseks. Kõneleja leidis, et Vabadussõja algus on sama tähtis kui Eesti Vabariigi aastapäev, mistõttu seda tuleks pühitseda sama väärikusega koos kõikide organisatsioonidega.

Esimese de jure tunnustuse sai noor riik Tartu vaherahuga 2. veebr. 1920, kus N. Venemaa loobus igaveseks ajaks Venemaa õigustest Eestile. Mis põhjustas võidu Vabadussõjas?

See oli vastastikune usaldus meie rahva, sõduri ja kogenud sõjaväejuhtide vahel,

aga ka üldine rahva tahe ja olukorra kõrgusel seisev poliitiline juhtkond koos eesti sõdurite kangelasmeelsusega.

Kui II maailmasõja järel on räägitud saksa majandusimest, siis esimene majandusime sündis meie vabariigi ülesehitamisel, mida tehti ilma võõraste jõuta ja kaasabita. Sellejärel kõneleja vaatles eesti majanduse arengut kahe aastakümne jooksul.

Nüüd on mõnikord kuulda pessimistlikke hääli, et mis kasu oli võitlusist, sest vaenlane vallutas jälle meie maa.

Siiski oli võimalik päästa hävingust osa rahvast ja nüüdki teame, et ükski ohver pole palju vabaduse eest.

Ilma Vabadussõjata oleks Eesti nime kohal olnud tühi lehekülg ajalooraamatus. Meie 22 aastat iseseisvust viis Eesti nime rahvusvahelisele foorumile, eesti keele kultuurikeelte hulka.

Ilma keeleta kaotab rahvas oma identsuse ja kaob nagu selleks on näiteid N. Liidu suures rahvaste hävitamise ajaloos. Kõneleja vaatles küsimusi, mis on praegu aktuaalsed eesti keele ümber paguluses. Meie vanem põlvkond on suutnud 40 pagulasaasta jooksul säilitada teadmise, kes me oleme ja kust tulema, seda eesti keelega ja on oma töökusega hoidnud aus Eesti nime. Ka praegused eesti noored, kes rääkivad paguluses eesti keelt, teevad seda täie teadvuse ja uhkusega. Aastatuhandete jooksul on eesti keel olnud eesti rahva kõige võimsam relv vaenlase vastu ja rahva säilitamiseks. Eesti kodu, kus räägitakse eesti keelt, on olnud vaenlase poolt vallutamata kants.

Muusikalises osas sopran Tamara Norheim laulis koosviibimise meeleolule lähedased

J. Mandre „Saabub aeg", M. Saare „Laul emale" ja Miina Härma „Küll oli ilus mu õieke", saatis George Iltal elektriorelil.

Pärast roose laulis ta lisapalaks Paul Tammeveski „Väike lauluke".

Aktuse lõppsõnas TEVÜ esimees Ülo Tamre avaldas kõigile kaasaaitajaile tänu, lisades aga erilise tänu kõigile Eesti Vabadussõja veteranidele, kes panid aluse Eestile, misjärel aktuslik osa lõpetati Eesti hümniga ja lipud viidi tseremooniakohaselt välja.

Ülejäänud seltskondlikus osas järgnes õhtusöök Linda Kirsi võileibade lauast.

Kahele sünnipäevalapsele, aupeakonsul I. Heinsoo abikaasale Margot Heinsoole ja Linda Kirsile anti roose ja lauldi „Nad elagu".

Seejärel alustasid tantsumuusika mängimist G. Iltal elektriorelil ja J. Laaniste kandlel.

Rahvarõivastes Etnograafilise Ringi liikmeid pärast hiljutist videofilmi ja diapositiivide esitamise pärastlõunat. Pildil vasakult ees Mai Kipper, Virve Perry, Eva Prii; seisavad Juta Kübarsepp, Salme Sooveer, Hilda Plutus, Ene Runge, Leida Saar, Linda Vaher, Linda Leppik ja Elna Libe. Foto: Vaba Eestlane

Poola preester oli kägistatud surnuks

VARSSAVI — Poola preester Jerzy Popieluszko, kes mõvati poola julgeolekumeeste poolt mööda nud kuul, oli kägistatud surnuks, selgus laiba uurimisel. Siis selgus, et preester oli enne surnud, kui ta visati Vistula jõel olevasse tammitatud basseini.

Gibraltari asi lahendamisele

BRÜSSEL — Hispaania ja Inglismaa nõustusid alustama läbirääkimisi Gibraltari tuleviku üle, mille hulgas on ka küsimus selle kaljukoloonia iseseisvumisest. Gibraltar on kuulunud Inglismaale ligi 300 aastat. Piir Hispaania ja Gibraltari vahel suleti 1969 diktaator Franco poolt, kuid avatakse tuleval aastal, misjärel kõik muud küsimused tulevad lahendamisele.

Preester arreteeriti Leedus

USA suurleht kirjeldab kiriku tagakiusamisest Leedus

Ühendriikide suurlehe „The Baltimore Sun'i" soome päritoluga Moskva korrespondent Antero Pietila kirjutab ajalehe 19. novembri väljaandes, et temani jõudnud informatsiooni kohaselt on KGB töötajad hiljaaegu arreteerinud ühe Leedu katoliku kiriku raames tegutseva rahvusliku liikumise juhtiva tegelase. Korrespondent Pietila ütleb, et arreteeritud juhtiva aktivisti puhul on tegemist umbes 50-aastase katoliku preestri Jonas Kastytis Matulionis'ega, kes andis oma preestrivande pärast Leedus põrandaalt tegutseva teoloogilise seminari lõpetamist.

Pietila kirjutab, et tema informatsooniallikate kohaselt arreteeriti paater Matulionis 9. novembril KGB töötajate poolt otse pärast seda, kui ta oli lõpetanud ühe surija mehe viimset võidmist, mis on teatavasti katoliku kiriku üheks sakramendiks.

„The Baltimore Sun'i" korrespondent ütleb, et paater Matulionis't jälitati mitu päeva enne tema vahistamist. Teda on seostatud Leedus põranda all ilmuva Leedu Katoliku Kiriku Kroonika väljaandmisega.

Ameerika ajakirjanik nendib seejuures asjaolu, et New Yorgis antakse välja Leedu Katoliku Kiriku Kroonika tõlkeversioon, mida toimetab paater Casimir Pugevicius.

Ühendriikides sündinud leedu päritoluga paater Pugevicius on aastaid tuntud kui väsimatu aktivist, kes tegutseb oma okupatsiooni all oleva päritolumaa ja selle rahva heaks.

Korrespondent Pietila kirjutab, et paater Matulionis arreteeriti juba kord varem seoses tema tegevusega Leedu Katoliku Kiriku Kroonika väljaandmise juures, nimelt aastal 1976. Siis peeti teda KGB poolt 9 kuud isolatsioonis, ütleb Pietila. Hiljem süüdistati teda Leedu kommunistlike võimude poolt kui valepreestrit, kuna ta oli oma preestri õpingud läbiviinud kaugõppe teel ja ei olnud lõpetanud ametliku kontrolli all tegutsevat Kaunase katoliiklikku teoloogilist seminari. „Meie paavst Johannes Paulus II lõpetas just samasuguse seminari. Mina olen igatahes preester," vastas paater Matulionis, vihjates ajaloolisele tõsiasjale, et praegune Rooma paavst alustas oma teoloogilisi õpinguid põranda all natside poolt okupeeritud Poolas Teise maailmasõja ajal.

Paater Matulionis oli algselt kaalunud muusikalise karjääri võimalust, kuid teda heideti konservatooriumist välja põhjusel, et ta oli laulnud kirikus.

„The Baltimore Sun'i" korrespondent Pietila kommenteerib, et Leedu Katoliku Kiriku Kroonika, mis on ilmunud 1972. aasta märtsikuust saadik, on üheks usulise-rahvusliku käärimise häälekandjaks Leedus, mis on Poola piiril asuvaks enamasti rooma-katoliiklikuks vabariigiks, mis annekteeriti N. Liidu poolt Teise Maailmasõja alguses.

Ameerika ajakirjanik ütleb, et Kroonika 12-ne ilmumise aasta jooksul on arreteeritud tosinaid inimesi, kes olnud selle väljaande kaastöölised ja levitajad.

Korrespondent Pietila lõpetab oma 19. novembril ilmunud artikli konstateeringuga, et Leedu Katoliku Kiriku Kroonika jätkuv ilmumine pärast seda, kui suurem osa ilmalikust inimõiguste liikumisest mujal N. Liidus on mahasurutud, vihjab asjaolule, et leedu katoliiklaste põrandaalusel liikumisel on õnnestunud vältida KGB pingutusi selle infiltreerimiseks.

Ühendriikide suurlehe „The Baltimore Sun'i" sama soome päritoluga Moskva korrespondent Antero Pietila on viibinud muide hiljaaegu ka Tallinnas. Ta avaldas oma reisimuljetest artikli ajalehe pühapäevases, 11. novembril väljaandes. Vastandina eelpool refereeritud süngele kirjutisele arreteeritud leedu paater Matulionis'est on Pietila Tallinna artikkel nõukogude võimude perspektiivist vaadelduna nö. „ilmsüütu" sisuga, milles räägitakse peamiselt Tallinna vanalinna restaureerimisest ja kirjeldatakse muuhulgas kuidas üks soome turist kaupleb Viru hotellis ühe eestlasest mustaturu hangeldajaga, kes tahab hõimuvelje poolt kantud särki ära osta kasvõi otse viimase seljast. Artiklit illustreerib foto Oleviste kirikust.

N. Liit varustab Nikaraaguat

WASHINGTON — N. Liit on sel aastal saatnud 15000 tonni relvastust ja relvastusega seotud varustust Nikaraaguasse, mis on rohkem kui kunagi enne ühele Kesk-Ameerika riigile saadetud, teatas USA kaitsejõudude ülem. Pentagoni esindaja ütles, et selle arvu hulgas on nende kolme laeva last, mis praegu on Nikaraaguas ja relvadega seotud varustus neil kuuel laeval, mis on teel Nikaraaguasse, mille hulgas võivat olla ka MIG võitluslennukeid.

Tshehh osutus spiooniks CIA's

WASHINGTON — FBI arreteeris endise CIA töötaja ja süüdistas teda salajaste julgeoleku informatsioonide andmises Tshehhoslovakkiale. 50-aastane Karl F. Koecher arreteeriti New Yorgis, samuti tema abikaasa Hanna, kuid viimase vastu ei esitatud süüdistust. Koelher teenis 19 aastat USA's niinimetatud Tshehhoslovakkia „illegaalse" spioonina, kes töötab väljaspool diplomaatilist ringi.

Maailma teravilja saak suureneb

WASHINGTON — USA valitsus on tõstnud oma arvestust 1984/85. aasta rekordilisele teravilja saagile 1.61 miljardile tonnile, mis on 8 prots. suurem möödunud hooajast, kus maailma lõikus oli 1.49 miljardit tonni.

Kristuse tulemisaja kontsert jumalateenistus

EELK Toronto Vana Andrese koguduse segakoor ASTA BALLSTADTI juhatusel esitab ANTONIO VIVALDI „GLORIA".

Solistid: sopran TAMARA NORHEIM, sopran VIRVE MATHIAS, alt IRENE LOOSBERG.

Orelil LEMBIT AVESSON.

Teenib õpetaja UDO PETERSOO.

Pühapäeval, 16. dets. kell 11 homm. Toronto Vana Andrese kirikus 383 Jarvis St.

KÕIK TERETULNUD

T.E.S. Täienduskool korraldab pühapäeval, 16. dets. kell 2 p.l. Eesti Majas, 958 Broadview Ave.

KOOLI JÕULUPUU

Vaimulik osa — praost OSKAR PUHM
Lastenäidend: „SOOVIKELLUKE JA VÕLUKÜBAR"
ja teisi ettekandeid
JÕULUVANA

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Toronto Eesti Meeskoor hiljutisel pop-kontserdil, ees koorijuht Charles Kipper lilledega.
Foto: Vaba Eestlane

Moskva uus taktika

N. Liidu kommunistliku partei keskkomitee poliitbüroo võib Moskva välispoliitilise liini kujundamisel teha jänese taolisi kiireid hüppeid üles ja alla, paremale ja vasakule. Vajaduse korral ja olukordade sunnil võivad seisukohad muutuda üle öö, tige kortsus kulm võib asenduda leebe naeratusega ning toored sõimuvalingud vahetatakse välja lepitavate sõnavõttude vastu. Kõiki neid manöövreid sooritatakse sageli mustakunstniku väledusega, sest aeg ei anna oodata, kui kommunistliku partei võimumehed on otsusele jõudnud taktika ja strateegia muutmise vajaduses ja uute suundade kasutamisele võtmisels.

Seda näeme ka praegu, kui N. Liit tegi teatavaks, et ta mõustub Ühendriikidega läbirääkimiste alustamiseks tuuma- ja maailmaruumirelvade piiramise pakilise küsimuse lahendamiseks. See seisukoht erineb diametraalselt Moskva senisest sõjakast hoiakust, millega lõpetati tuumarelvastuse piiramise läbirääkimised Genfis ja lubati neid alles siis jatkata, kui ameeriklased ära viivad oma Pershing-2 tüüpi keskmise lennuulatusega raketid Euroopast, mis sinna saadeti Lääne-Venemaal Euroopa suurlinnade hävitamiseks ülesseatud rakettide vastu tasakaalu loomiseks.

Moskva mäng oli selge ja läbipaistev — läbirääkimiste katkestamisega kavatseti terroriseerida Lääne-Euroopa rahvaid ja ässitada neid üles Ühendriikide vastu. Oma kampaaniale suurema kaalu andmiseks toetati energiliselt paljude erisiltide all tegutsevate „rahugruppide" tegevust ja demonstratsioone, loites sellega õõnestada Lääne-Euroopa valitsuste koostööd Ühendriikidega. Ning samal ajal alustati suure propagandakampaaniaga Ühendriikide presidendi Reagani vastu, tembeldades ta vastutustundeta sõjaõhutajaks ja tuumasõja vallandajaks. Reagani atakeerimise eesmärgiks oli Ühendriikide presidendivalimiste tulemuste mõjutamine. Presidendi mustamisega kavatseti presidendilt ära lõigata võimalus teistkordselt Valgesse Majja pääsemiseks ning abistada demokraatide presidendikandidaati Mondale'i, kes Kremli maailmavallutamise plaanide suhtes oli palju leebema hoiakuga kui kaljukindel Reagan.

Kuid asjad ei töötanud loodetud kujul välja. Euroopas ja mujal tekkis küll Ühendriikide vastaseid nõndanimetatud rahudemonstratsioone, kuid neil puudus see spontaansus, jõulisus ja läbilöövus, millega Moskvas arvestati. Ning kõige suurema tagasilöögi osaliseks said Moskva plaanid 6. novembril, kui Ühendriikide rahvas valis rekordilise häälteenamusega teistkordselt Valgesse Majja senise presidendi ja Moskva suurima antagonisti Ronald Reagani.

Kremlis oli nüüd selge, et Moskva välispoliitilisele grammofonile tuli peale panna uus plaat — lepitusse ja koostöö otsimise plaat. Väljavaated läbirääkimiste alustamiseks olid seda soodsamad, et ka president Reagan oli sunnitud presidendivalimiste kampaania ajal näitama Kremlile lahkemat nägu ning rõhutama tungivat vajadust N. Liidu-Ühendriikide läbirääkimiste alustamiseks ning pinevuse vähendamiseks. President väitis, et ta on valmis arutama kõiki küsimusi ning ta ei sea läbirääkimiste alustamiseks mingeid eeltingimusi.

Telgitaguste katsesarvede väljaajamise ning diplomaatiliste läbirääkimiste tulemusena on nüüd jõutud nii kaugele, et Ühendriikide välisminister George Shultz ja N. Liidu välisminister Andrei Gromõko kohtuvad eeloleva aasta 7. ja 8. jaanuaril Genfis tuumarelvade läbirääkimistele päevakorra koostamiseks. Washingtonist mainitakse, et Ühendriikide arvates peaksid eelolevad läbirääkimised haarama laiemas ulatuses tuumarelvade kui ka maailmaruumi relvade küsimusi. Moskvast toonitatakse samal ajal välisministeeriumi ringkondadest, kavatsetavad nõupidamised ja läbirääkimised ei kujuta endast Genfis möödunud aasta novembris katkestatud tuumarelvade piiramise konverentsi jatku, vaid on täiesti uued ja uutel alustel toimuvad kokkutulekud. Moskva välisministeeriumi väited, et Gromõko ja Shultz lepivad kokku „täielikult uute läbirääkimiste" alustamiseks, tunduvad ainult näo päästmise katsena, kuna sisuliselt on siin tegemist samade probleemidega, millede arutamine jäi aastapäevad tagasi Genfis pooleli, kui venelased nõupidamistelt allatõmmatud suunurkadega lahkusid.

Venelastel on ilmselt siiski väike lootus, et president Reagan on modifitseerinud oma endist ranget hoiakut N. Liidu suhtes ja teeb Moskvale sisepoliitilisel survel mõningaid järeleandmisi. Kuid tõenäolisemana tundub, et Kremli kiire 180 kraadiline pööre läbirääkimistega alustamiseks on siiski tingitud N. Liidus valitsevatest majanduslikest raskusist ja paranoialikust hirmust, et venelased ei suuda Ühendriikide kiire relvastamisega sammu pidada ja jäävad peatselt kaugele maha. Eriti häirib partei keskkomitee ja poliitbüroo liikmeid ning kõrgemaid sõjaväelasi kartus, et ameeriklased teevad maailmaruumis relvastamise alal suuri edusamme, mille tulemusena N. Liit jääb Ühendriikide kõrval teisejärguliseks jõuks.

Kuid moskoviidid loodavad eelolevatel nõupidamistel ka detente poliitika elustamist, mille õitseajal 1970-ndatel aastatel Venemaa kaugastesse voolas läänemaailma tehnoloogiat, moodsaid masinaid ja tarbekaupu, mida venelased ise ei ole võimelised produtseerima. Poliitbüroo ülem Tshernenko on mitmel puhul alla kriipsutanud detente poliitika elustamise vajadust ning rõhutas seda jälle oma äsjasel kohtumisel Briti tööerakonna juhi Neil Kinnock'iga.

Praeguste väljavaadete juures ei ole siiski loota, et ameeriklased venelastele hakkavad ühepoolseid järeleandmisi tegama, eriti kui president Reagani rangem ja kindlakäelisem välispoliitika venelastega suhtlemisel on hakanud loodetud vilja kandma. Üks asi on läbirääkimisi alustada, teine asi on neid pidada ja kolmas asi on sellistel nõupidamistel loodetud tulemusi saavutada. Praegu on mõlemad pooled läbirääkimiste esimese faasi lävepaku juures — sealt kulgeb väga pikk, aeganõudev ja konarline tee kolmanda faasini — tulemuste saavutamiseni.

K. A.

1. detsember vastaspoolelt nähtuna

Katkend Nõukogude Armee kindralstaabimajori ja sõjakomissari mälestusist

1. detsembril möödub tänavu 60 aastat esimesest N. Liidu poolt tehtud katsest Eesti vallutamiseks nn. „sisemise ülestõusu moodusel". Mäss ebaõnnestus eestlaste valvsuse ja kohese vastupanu tõttu. Seda sündmust on käsitlenud oma mälestusis ka Nõukogude kindralstaabimajor ja sõjakomissar Hjalmar Front oma raamtus „Kremli kulgurid", mille all-pealkirjaks on „Mälestusi vaheldusrikka elu rännakutelt". Laename sellest 1. detsembri osa mäitamaks kuidas sellele sündmusele vaadati teiselt, vallutamist katsetajate poolt.

REVOLUTSIOONI ANATOOMIA

Aastatel 1924—25 valmistati ette ja sooritati Eestis ebaõnnestunud riigipöörde üritus. Selle erandliku plaani puhul oleks põhjust natuke kontrollida standard klassirevolutsiooni kava.

Toimides mitmel suunal ja kasutades ära nõndanimetatud demokraatlikke vabadusi, erihuvigruppide ja parteide ning üksikisikute omakasu taotluse agitatsiooni, majandusliku segaduse tekitamist, poliitilist survet, palgakõrgendusnõudmisi ja töötegevuse häiritsemist ja muud kaasabi, taotleti maa normaalse elu saboteerimist, toodangu arendamist ebaproportsionaalselt, ebaloogilisi ja kahjulikke väliskaubandussuhteid, jne. Välispoliitiliste häiringute loomisel on tähtis osa kommunistliku revolutsiooni ettevalmistamiseks.

Külvates „välispoliitilisi" kahtlusi ja vaidlusi kommunistid üritasid arendada olukorda, mis marksistlik-leninistlikus teoorias tuntakse „revolutsiooni olukorra" nime all.

Need on vaid mõningad tegurid, mida kommunistid kasutavad, üritades ajada riigi tegevust poliitiliselt ja majanduslikult ümbe, mida riigivõim, mis radikaalseteks lahendusteks ei ole võimeline ja mis on erihuvigruppide, parteiliste taotluste ja mõnel juhul seaduste kammitsas, ei ole tavaliselt normaalsel viisil võimeline rahuldavalt lahendama. Sest väljapääsu otsimine vilb tihti veelgi suuremasse ummikusse.

Revolutsiooni meister Lenin iseloomustas sellist olukorda sisukalt: „Võimul olevad ei ole võimelised ja käsualused ei taha jätkata . . ." See tähendab, et võimul olijad ei ole võimelised olukorda lahendama ja rahvas on kaotanud usalduse nende võimetesse ja katsub otsida väljapääsu muul viisil.

Kommunistide propaganda leiab alati „süüdlasi" ja näitab neile sõrmega. Ka on neil pakkuda „ainus õige" väljapääsuviis: „Töölised peavad võtma asjaajamise enda kätte!" Tehakse majanduslikke ja poliitilisi nõudmisi ja kui selleks õnnestub saada rahvagruppidelt küllaldaselt abi, siis see tähendab, et olukord on küps või küpsemas üldstreigiks „revolutsiooni peaproovina". Selles faasis katsutakse viia rahvagrupid tänavale massdemonstratsiooniks. Kui kommunistide eesmärgiks on riigivõimu ülevõtmine, siis ässitatakse inimesi seadust rikkuma ja tegutsema võimu ülevõtmise ettevalmistamiseks. Järgmine faas ongi otsestesse tänavavõitlustesse ja partisanitegevusse siirdumine. Nende gruppide kõige madalamad reaktsioonid juhitakse röövimiste, mõrvade ja teiste raskete kuritegude tegemiseni, mis selles faasis on tähtsaks osaks revolutsiooni ja võimu ülevõtmise kavas. Mida kaugemale on võimalik ajada neid massipsühhoosist nakatatud rahvahulki seadusevastaste tegudega, seda parem see on kommunistidele. Sel viisil nende gruppide tagasipääsuteelt põletatakse sillad.

Võimu ülevõtmisele järgneb alati verine terrorismilaine. Tõelised ja potentsiaalsed vastased hävitatakse ilma armuta, massilised vangistused, massimõrvad, surmamised ilma kohtuotsusteta ja küüditamised on tähtsad ettevõtted võimu anastanud kommunistidele oma positsiooni kindlustamiseks.

Seal, kus kogu riiki haarav mõtlemisviis on arenenud gruppide, partei ja üksikisikute eesmärkidest kõrgemale, on raske arendada äsja kirjeldatud olukorda. Ja vastupidi, kui need katsed ja nende põhjustatud poliitiline mädanik on nakatanud maa juhtivaid ringkondi, siis ei ole võimalik panna tõhusat piiri asja arenemisele kommunistidele ja „rahva rindele" kasulikus suunas.

Kõige viimaste teooriate ja värske praktika kohaselt kommunistid katsuvad saada võimu enda kätte ka parlamentaarseid võtteid ära kasutades. Peale Teist maailmasõda Tshehhoslovakkias ja osaliselt ka Rumeenias arendati seda meetodit. Soomes Pekkala valitsus peale sõda ebaõnnestus seda võtet üritades.

Parlamentaarse võimu ülevõtmise kavasse kuulub esimese faasina kommunistide koostöö demokraatlike „mängureeglite' kohases valitsuses. Nad soovivad eriti sise-, transpordi-, haridus- ja kohtuministeeriumi portfelle.

Kui kommunistid on pääsenud valitsusse, siis nad ei alusta sugugi mitte üritustega üldise olukorra parandamiseks. Vastupidi, nende esimeseks eesmärgiks on ajada koalitsioonivalitsus lõhki seestpoolt, et saada enda kätte tähtsad positsioonid valitsuses, mille järele on eesmärgiks võimu ülevõtmine täielikult.

EESTI ÜRITUS

Eesti ürituse ettevalmistuse ja täideviimise kujunemine erines ülalmainitud menetlusest. Eestlaste kavad olid ennekõike palee-revolutsiooni taolise jõuülevõtmise iseloomuga, ilma tööliste gruppideta — kes küll hilisemas faasis oleks tõmmatud kaasa.

Tallinna linnas oli Eesti armee kadettide kool. See oli riigi kõige tugevam kaitsepunkt ja esimene purustav löök tuli suunata sellele.

Samaaegselt kavandati ka valitsuse ja politsei- ning armeejuhtkondade vangistamist ja varem Leningradis moodustatud valitsuse võimule panemist.

Tegevuse jätkumine oleks kujunenud sündinud olukorra kohaselt. Isikud, kes oleks hiljem võinud põhjustada probleeme, tuli vangistada; osa kavatseti ettevalmistatud nimekirja kohaselt likvideerida, osa kavatseti küüditada väljaspoole Eesti piire.

Kava kohaselt alustati juba varakult ja ettevaatlikult jõudude grupeerimisega. Kõige rohkem usaldatavatele partei liikmetele anti käsk minna tööle Tallinna ümbrusse. Teisi valmistati ette siirdumaks kohtadele mis neile teatatakse hiljem.

Ettevalmistuse ajajärk kestis mitu kuud. Tallinna ümbrusse oli kavatsus kontsentreerida kokku umbes 600—700 partei aktiivset liiget.

Paar nädalat enne toimingu alustamist viidi Leningradist salaja Eestisse üks grupp Rahvusvahelise Sõjakooli kursuse lõpetanud eesti ohvitsere. Nende ülesandeks oli juhtida kadettide kooli ülevõtmise operatsiooni ja sellele järgnevaid vangistamisi ning hilisemas faasis juhtida operatsiooni sõjaväelist osa.

Ohvitseride ja grupi pealik oli eesti ohvitser ja minu sõjakoolikaaslane, kelle nimi oli Kirves. Mõni kuu peale tema tagasitulekut Eestist, veetsin koos temaga suvepuhkust Musta mere rannal Krimmi neemel olevas Gursovi kuurordis.

Kadettide kool kavatseti vallutada otserünnakuga. Rünnakrühmad määrati keskenduma väljavalitud eesmärkidele, rünnak kavandati läbi viia hommiku koites, selle õnnestumine oli kindlustatud koolis pesitsenud kommunistide ja mõningate ennast äramüünud eesti ohvitseride kaasabil.

Kõik oli kavandatud viimaste üksikasjadeni. Ettevalmistusi soovitati kuude viisi. Ainult ühte asja ei osatud ette näha: Eesti aktiivkommunistidele läks „hirm naha alla". Mitmesajamehelised rünnakrühmad kuivasid kokku paarikümnelisteks.

Valmisolev võimu ülevõtmise organisatsioon „läks korrast ära". Hilisem analüüs näitas, et ärajäänud otsustasid oma isikliku panuse üle sellele üritusele arvamisega, et „ühe mehe ärajäämine ei mõjuta asjade arengut."

Ei olnud võimalusi sel korral uue ürituse tegemiseks. Eesti kaitsepolitsei astus tegevusse juba samal päeval. Isegi mõningaid Leningradist saabunud ohvitsere vangistati, ühel osal nendest õnnestus siiski põgeneda tagasi Venemaale.

(Tõlge: Erich Järvlepp)

Kommentaar

40 pagulasaastat

Tänavu täitunud 40 aastat maapakku jõudmisest on erilise oskusega rahvuspropagandaks ära kasutanud Rootsis asuvad eesti organisatsioonid. Nagu neli aastat tagasi ESTO-80 päevil olid rootsi ajalehed täis kirjutisi eestlasist, nende probleemidest ja saavutustest Rootsis, nii on olnud need ka tänavu. Kõik ajalehed on üles otsinud nende ilmumiskohas olevaid eestlasi ja meenutanud tormiseid põgenemisi. On otsitud üles neidki eestlasi, kes võtsid randades vastu külmast ja hirmust lõidisevaid põgenikke ja neile esimest külalislahkust näitasid. Eestlased on neljakümne aastaga andnud palju kirjeldamiseks ja meenutamiseks, mille kõrvale on alati tulnud praegune olukord okupeeritud kodumaal, selle halastamatu lootusetusega ja rahva hävitamise väljavaatega. . . . . .

„Päästja kohtas päästetut pärast 40 pikka aastat", kirjeldatakse tormist sügispäeva aastal 1944, kui Gotska Sandö tuletornivaht kandis kaldale meelemärkusetu, uppumise veerul olnud kueaastase tütarlapse ja tema kodus õnnestus abikaasal saada tütarlapsele elu sisse. Lapsest on vahepeal saanud kooliõpetaja ja nad kohtusid nüüd 40. aastapäeva tähistaval aktusel. Rootsi ajaleht (Gotlands Tidningar) kirjeldab seda aktust suurte pilttidega keskleheküelgedel.

See on vaid üks tuhandeist, kes veel 40 aastat hiljem avaldasid tänu isiklikele päästjaile või kõik koos Rootsi riigile, lahkele vastuvõtjale. Peagu igal pool on olnud aktusi ja kokkutulekuid, kus on meenutatud põgenemisel läbielatut.

Hallandi maakonna ajaleht kirjeldab kohalikku eesti ühiskonda, peamiselt aga Laine Kelemit-Berggreni, kes jutustab oma elamusist üle mere sõitmisel. Sellal 17-aastane neiu mäletab veel nüüdki selgesti, kuidas ta isa ehitas metsas igaks juhuks valmis paadi, mis aitas 24 inimesel teekonda alustada. Kui Eestist lahkumisel oli veel teine paat läheduses, siis see kadus peagi, kui puhus torm, mis kestis kolm päeva ja kontakt teise paadiga kadus. Sõit võttis kaua aega, kuni Gotlandi lähedal nähti paati, mis osutus rootsi rannavalvepaadiks. See viis nad randa, kus juba võileivad ja kuum kakao ootasid.

Selliste lugude meenutamisega võibolla tunnevad rootslasedki end veelkord tänatud, nende humaansus ja abivalmidus esile toodud, mis uute, tänapäevaste põgenike puhul pole enam samane sõjapimedusest valgusest säravasse ja rahulikku Rootsi jõudes. Viitamine iga kirjutise juures praegusele kodumaal valitsevale ülekohtule, lähendab rootslasi oma vabaduse hindamisele.

Väljaspool Rootsit olevad pagulasühiskonnad pole suutnud samaselt seda tähtpäeva esile tõsta, kuigi siinolijail on ehk traagilisemaidki elusündmusi, millest saaks rääkida ja mida ehk siinne meedia ka sellest individuaalsest lähtekohast hindaks.

Mitmelt maalt tulduna puudub selline kokkukuuluvustunne nagu omatakse lahinguväljal või kitsas pagulaspaadis surmale vastu vaadates. Meie siinsed meenutamise momendid on vaid olnud asjalikud fakti märkimised, millega pole püütudki suuremat tulemust saavutada, ega pole otsitudki sellest tähtajast mingit väljaspoole suunatud momenti teha, eriti ajal, kui maailmas on põgenike invasioon enneolematult kõrge.

H.

Värvilised ei tööta

MOSKVA — Ikka enam venelasi läheb tagasi must-valge televiisorite juurde, kuna N. Liidus valmistatud värviteleviisorid on kallid, neid ei saa usaldada ja raske on neid saada parandatud, ütles valitsuse ajaleht „Izvestija". Üks kolmest värviteleviisorist vajab parandamist juba garantii ajal. Ajaleht kritiseeris oma juhtkirjas N. Liidu kaupade viletsat kvaliteeti.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

8. ja 9. dets.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

15. ja 16. dets.
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Teateid Hollandist:

Eestlased rahvusgruppide jumalateenistusel

Martin Lutheri juubeli raames korraldas pühapäeval, 28. oktoobril 1984 Rotterdami Hollandi Evangeeliumi Luteri Kogudus ühise jumalateenistuse kõigile Rotterdamis asuvatele rahvusgruppide luteri usu kogudustele, millest paluti ka Eesti Ev. Luteri Kogudust osa võtma.

Korraldajate sooviks oli, et iga rahvusgrupp saadab ühe esindaja, olenemata sellest, kas see on vaimulik või mitte, osa võtma evangeeliumi lugemisest oma emakeeles. Teemaks oli Johannese evangeeliumi 2 peatükk, salmid 13 kuni 23. Samuti oli teretulnud igast grupist üks soololaulja või lauljatar, kes laulaks esimese salmi Martin Lutheri laulust „Üks kindel linn ja varjupaik . . .".

Osavõtnud kogudusi oli kaheksa: hollandi, eesti, hiina, norra, soome, taani, saksa ja rootsi. Jutluse pidas saksa rahvusgrupi vaimulik. Kuna Rotterdami väiksel Eesti Luteri Kogudusel ei ole oma õpetajat, siis luges eestikeelse evangeeliumi meie tubli noor Peeter Belinfante. Soololaulu eesti keeles laulis sopran Vilma Brinkmann Saksamaalt, kes vaatamata pikale reisile meeleldi kaasa aitas, ehkki ainult üks salm oli laulda. Kirikuteenistuse lõppedes oli õnnistamine, jällegi kaheksas keeles, mida eestlaste osas, samuti kui evangeeliumi lugemisel, jagas Peeter Belinfante.

Hollandi õpetaja B.B. Wertz'i, kes rahvuselt ameeriklane, lahkel kutsel pakuti lõpuks kõigile kirikulistele tass kohvi. Jumalateenistusele elas kaasa täis kirik. Kohal olid ka kõik eestlased lähemast ümbrusest.

Ilus ettevõte Hollandi koguduse poolt, mis lähendas rahvaid ühise Jumala palge ees.

Eino Roode

Ararat ja Tartu

Päevauudistes mainiti hiljuti järjekordset ekspeditsiooni Ararati mäele, et otsida Noa laeva jälgi. Ameeriklastest koosneva grupi üheks liikmeks oli kunagine astronaut, Irwin.

Mäe edelapoolselt küljelt korjasid mehed umbes 3½ kg. materjali, mida kavatsesid analüüsida Ameerikas ja teha kindlaks kas selles leidub tselluloosi, või muud ainet, mis viitaks seal randunud Noa laevale. Kohalikku tselluloosi ei tohiks olla, kuna mäe ülemisel osal ei kasva taimestikku.

Kuna Türgis kehtib arheoloogilise materjali ekspordi suhtes keeld, konfiskeeriti ameeriklaste kotid. Hiljem teatasid võimud, et neis olnud vaid mulda ja kiviprügi.

5165 meetri kõrgune Ararat asub Türgimaa idapiiril ja on vana, ammu kustunud vulkaan. Seoses mäega on palju legende. Tuntuim on piiblis mainitud Noa laeva randumine. Kuid Marandi nimelises paigas olla ka Noa naise haud, Arghuri kloostri viinamägi olnud Noa enda istutatud ja muud sellist. Muide, see klooster ja viinamägi hävisid 1840. aasta maavärisemises. Mitte kaugel, läänepool Ararati, olla Araksese jõe orus Eedeni aia asupaik, kus tutvusid Aadam ja Eeva.

Sajandite kestel uskusid armeenia mungad kloostrites, et taevas ei luba ühelgi inimesel jõuda Ararati pühale tipule. Selle legendi rikkus Tartu mees, dr. Johann Jacob Parrot (1792—1840), kes 1829. aasta septembris saavutas esimesena Ararati jäise ladva.

MK/John Farwick

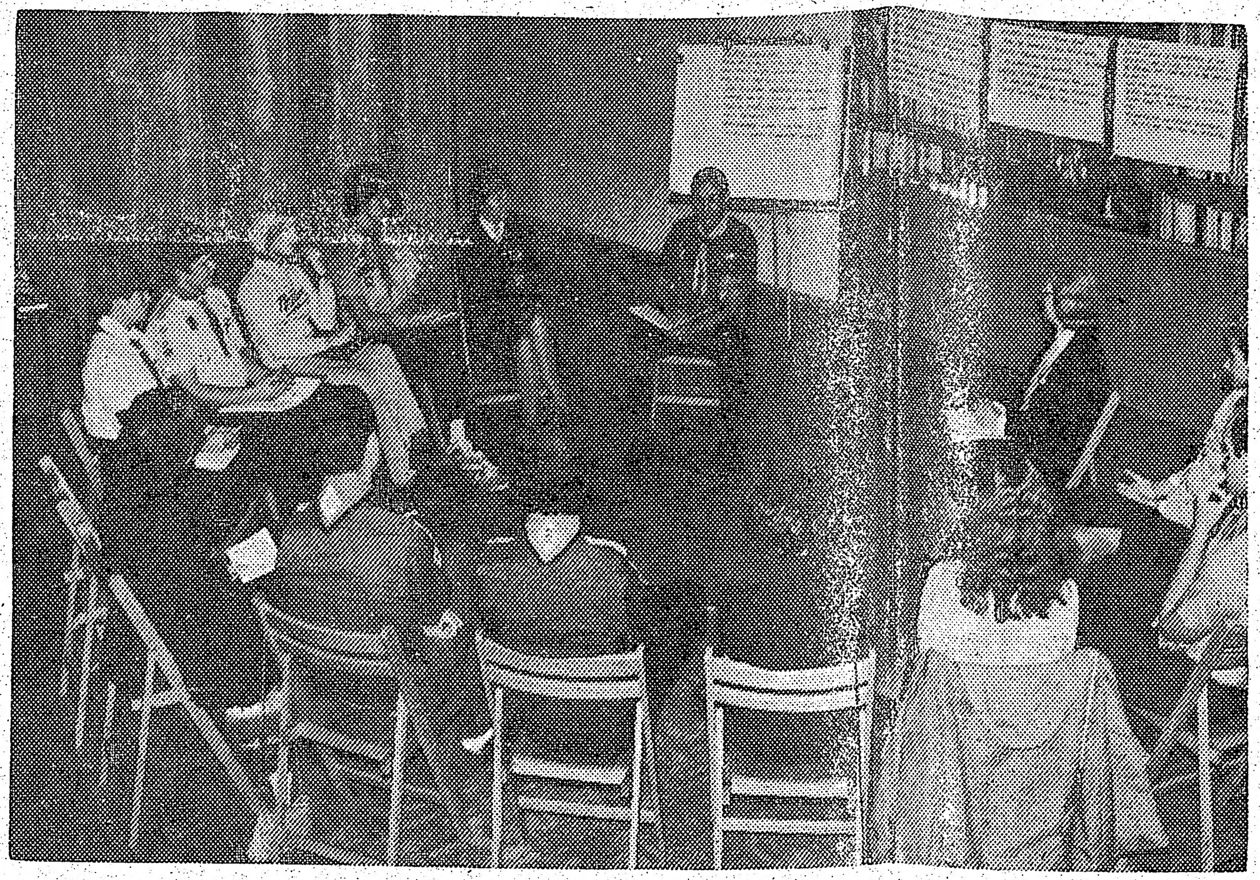

Ülevaade loengust, istuvad päripäeva vaadates ngdr. Tiia Kütt, Sirje Järvel, Toomas Altosaar, Monika Kask, Mai Meret, Mikk Jõgi, Peeter Paunik, Ava Kiilaspea, Kadri Koop, Toomas Kald, Liisa Kaunismaa, Ricky Tae, Eevi Novek ja kursuse just skm. Jaan Lepp.

Edukad arheoloogilised kaevamised Eestis

Asjasaabunud arheloogiliste välitööde aruandest 1982. a. suvel toimunud kaevamiste kohta selgub paljugi huvitavat ja uut meie kodumaa esiajaloo perioodidest. Kõigepealt selgub aga, et mitte üksi ENSV Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituut on teostamas arheoloogilisi kaevamisi ikestatud kodumaal, vaid peale tema veel neli riiklikku uurimisekspeditsiooni, nimelt Kultuuriministeeriumi Muuseumide ja Kultuurimälestiste Nõukogust, Riiklikust Ajaloomuuseumist, Tallinna Linnamuuseumist ning lõpuks veel Kultuurimälestiste Riiklikust Projekteerimise Instituudist. Need on kõik asukohaga Tallinnas.

Kogusummas teostus 1982 tervelt 24 arheoloogilist ekspeditsiooni, neist lõviosa, 15 Tead. Ak. Ajaloo Instituudi poolt. Lubatagu allpool esitada lühike ülevaadt ajaloolises perspektiivis olulisemaist kaevamistulemusist ja leidudest.

Tallinna idaservast, Pirita jõe vasakult kaldalt Väo küla (1241: „Uvae tho") endise Jaani talu maal asuva kivikalme väljakaevamisel paljandusid kolme kalme konstruktsioonid. Idapoolsem neist osutus kirdeedela (NOSW) suunas orienteeritud laevkalmeks. Kuid raudkivist rist selle laeva keskel oli lõhutud ning tühi. See on kolmas Eesti aladel seni leitud laevkalme ning arheoloog Valter Langi arvates on rajatud arvatavasti I. aastatuhande keskpaiku e. Kr. sündimist. Kuid Väo kivikalmistu on kasutusel olnud suhteliselt väga pikka aega, kuni umb. 3—4. saj. p. Kr.

REBALA

Arheoloog Vello Lõugas jätkas juba 1979 alustatud (pääste-) kaevamisi Jõelähtme keskse „Rebala" küla juures asuvail „Lastekangrud" kivikalmetes. Nende ümber avastas ta varase rauaaja põllujäänuseid (I atuh. II poolelt e. Kr.). Kalmistult leiti lõhutud laibamatuseid samast ajastust koos järelmatustega 1.—2. saj. p. Kr.

„Kuradimäelt", Ehmja küla juures Martnas, Läänemaal teostas arheoloog Nati Mandel kõigepealt ühe umb. 20 ruutmeetri suuruse proovikaevandi selle oletatava kunagise linnuse vallisse. Kuid seejuures leiti ainult mõned killud käsitsi vormitud keraamikat I. aastatuhande teisest poolest või II aastatuhande algusest e. Kr. s. Teine suurem, 246 ruutmeetri suurune kaevand rajati kõrgendikule, kus olid kunagi olnud mõned kivikalmed. Siin satuti juba rikkalikele leidudele. Kõigepealt tuli päevavalgele 3-meetrise läbimõõduga kivikalme põhi. Siin leiti palju tugevasti põlenud luid ja tüüpilisi 11.—12. sajandi ehteid. Lõunapool asuvast lõhutud kalmest paljandusid 6.—7. sajandi põletusmatuste jäänused. Leiti kilbi käepide, mitmesuguseid naaste, pannal, noapea otsaplaadike ja kaks komplekti hobuseriistu.

PURTSE

Pada linnamäest (üks kahest) Viru-Nigulast põhja pool, Pada jõe-kaldal paiknevast asulakohast uuriti arheoloog Toomas Tamla juhatusel läbi umb. 1800 ruutmeetri suurune ala. Avastati koldeasemeid, seitse ahjualust ja nelja oletatava hoone (elamu?) aluste jäänused. Leiumaterjali ja C-analüüside põhjal võidavat asula vanust dateerida 8.—10. sajandisse.

Sama arheloog Tamla teostas koos Ain Mäesaluga kaevamisi ka Purtse linnusekohal, Purtse Ta(a)rakaldal, kus uurimistöödega oli alustatud juba 1978. Leidude hulgas oli seekord mh. savinõukilde kedral valmistatud nõudest, edasi nuga, luust värtnakeder, pronksist keelüli, sinisest klaasist helmes, 4 rauast ja üks luust nooleots. Leiumaterjali ja C-analüüside põhjal järeldavad arheoloogid, et see Purtse linnus oli rajatud juba 8. sajandil p. Kr. s., kuid tema viimased kindlustused kuuluvad juba 13. sajandisse.

VARBOLA

Varbola suurlinnuse õuel, Harju-Lääne piirialal, jätkusid 1978. a. alustatud kaevamised arheoloogide Evald Tõnissoni (käis hiljuti Rootsis Södermanlandi ja Upplandi kinnismuistiseid uurimas) ja Ülle Tamla juhtimisel. Sääljuures leiti elamualuseid ahjuvaredega ning kaevu ümber paesillutist. Restaureeriti ka üks lõik muistse linnavalli siseküljest. Tehtud leidudest pärineb enamus 11.—13. sajandist, kuid leiduvalt suhteliselt rohkesti ka 14.—18. (19.) sajandite leide.

Leidude poolest väga rikkaliku Olustvere suursalu kohal, muistse Sakala südamikus (võimalik, et viimati üks ajaloolise „principsi" Lembitu peaasukohti) jätkusid välitööd ka 1982. Avastati elamujääneid ning tehti rohkearvuliselt leide, koos 1981. a. leidudega tervelt 1891 numbrit. Selgitati seejuures välja asula lõunapiir ning reljeef asula eksisteerimise ajal. Olustvere asula hõlmas 10.—13. sajandil märgatavalt suurema ala kui eelnenud ajastul. Uurimisi teostas siin 1982 Ain Lavi koos Vladimir ja Mare Sokolovskiga.

TARTU

Vanimat asustust Tartu linnuse jalamil uurisid arheoloogid Romeo Metsallik ja Udo Tiirmaa. „Trassil" (s.o. kaevandil), mis ulatus „Nõukogude väljaku" (s.o. Raekojaplatsi) maja nr. 3 juurest Ülikooli tänava lääneotsani, olid kultuurikihi ülemistes horisontides jälgitavad munakivisillutised alates 13. sajandi lõpust kuni pärast II maailmasõda paigaldatud sillutiseni. Tänapäeva asfaltkattest 125—138 cm sügavamal algas orgaanirohke mustjaspruun ladestus, mille ülaosades leidus rohkesti tellisetükke ja liivaviirge. Selles ladestuses oli neljas korrises säilinud puuehitiste jäänuseid, vanimad pärit 12. sajandi teisest poolest. Viienda korrise alaosas paljandusid ehitusjäänused kuulunud 11. sajandisse ja 12. sajandi algusse. Kuid VII korris pärinevat juba I. aastatuhande teisest poolest (p. Kr.) või selle lõpusajanditest.

ALUTAGUSE

Lõpuks tohiksid erilist huvi äratada muistse Alutaguse aladelt, Iisakust umb. 7 km kirde pool asuvalt Jõuga kääbaskalmistult tehtud leiud. Kalmistu keskosas uuris noor arheoloog Priit Ligi 9 kääbast, igasühes 1—2 luustikku. Surnud olid maetud kääpaalusesse hauda (sügavus 0,3—1,25 m) peaga läänekaarde. Kahe kääpa jalamilt leiti väiksem paeplaat. Peamiselt naistematustest leiti sõlgi, kolmest traadist keeratud käevõrusid, klaas- ja pronkshelmeid. võreripatseid, klaashelmestega oimurõngas ja nuge.

Need kääpad dateerib L. 12.—13. sajandisse. Kääbaste kõrval avastati ka üks põletusmatus. 11. sajandi teise poole leidude seas olnud Laadoga lõunarannikult pärinev hirvekujuline ripats, tahuline käevõru, võti etc. Samas avastatud ka kääbaste vahele maetud põletamata läänesuunaline panusteta lapsematus.

Loodetavasti kuuldub hiljem kui see leidudevaramu teaduslikult läbi töötatud, üksikasjalikumalt nii ülalvihjatud kui ka mainimata jäänud ajalooliselt suurema tähtsusega ehk nn. tähisleidude kohta.

EPL / ILMAR ARENS

KODUMAA UUDISED

Oktoobrikuul peatati okupeeritud Eesti teedel 1434 roolisistujat kes sõitsid lubatust kiiremini. Eriti halb oli olukord Kohtla-Järvel (205 juhtumit), Tallinnas (204), Tartus (194). 574 joodikust autojuhil katkestati edasisõit, neist Tallinnas 135, Tartus 114, Pärnus 78. Rohkesti avastati ka neid, kellel üldse puudusid juhitunnistused. Septembris tabati neid 574, neist Tallinnas 54, Võrus 49, Raplas 47.

Ka alanud november ei näidanud paranemist, Raplas peeti esimesel nädalal kinni 29 kiirustajat, Kohtla-Järvel ja Haapsalus aga 14 joobnult rooli taga istujat.

★

13. novembril toimunud Eesti NSV Ministrite Nõukogu istungil arutati Eesti majandusliku ja sotsiaalse arengu 1985. aasta riiklikku plaani. Muude asjade hulgas on ette nähtud märksa rangemad tööjõu kasutamise piirid ning pingelisemad materiaalsete ressursside kokkuhoiu ülesanded. Kiiremini kui möödunud aastal kasvavat elanike rahalised tulud ja kaubakäive, täielikumalt tahetakse rahuldada elanike nõudmist tarbekaupade ja elutarbelise teeninduse järele. Seejuures puudutati ka neid põhjusi, mis põhjustavad puudusi ning pidurdavad plaanide täitmist.

★

Kõpskingade kontsaplekkide ebakvaliteetsest ja kallist parandamisest on olnud probleeme. Eesti standardi kohaselt on jalatsite keskmisele parandusele (pooltallad) ette nähtud garantiiajad kuni 25 päeva, nahast, tehisnahast ja kummist kontsaplekkidega kõrgete ja poolkõrgete kontsadega naisjalatsitele 7 päeva. Kui jalatsite normaalse kandmise juures ilmnevad selle ajal jooksul paranduse defektid, on ettevõte kohustatud jalatsid oma kulul uuesti parandama.

Kas söetolm või teemandid?

Skautüksus Lembitu Malev 35-aastane

Laupäeval, 24. novembril toimus Peetri kirikus skautüksus Lembitu Maleva 35. aastapäeva pidulik koondus. Lembitu ja Saare lipkondade lippude järele marssis poistevägi kell 17.00 rivijuhi skm. Arnold Kuke juhtimisel kirikusse.

Avapalvuse pidas üksuse vaimulik nskm. praost Andres Taul, rääkides väga huvitavalt äsjaleitud suurest teemandist. Kuigi keemiliselt sama nagu söepuru on raskused ja surved selle muutnud kõvaks ja hinnaliseks kalliskiviks.

Õpetaja palus Taevaisa õnnistust ja avaldas lootust, et poisid skautidena ei kao kui söetolm, vaid nad kasvaksid läbi raskuste ja katsumuste teemantideks meie ühiskonda.

Avasõnas Lembitu maleva juht skm. Harold Kivi tänas vanemaid, poisse ja juhte tehtud töö eest ja soovis jõudu uuel tegevusaastal,

mis kulmineerub Kanada skautide jamboreega Guelph'is juulis 1985.

Noolemurdmise tseremoonia toimetas üksuse abivanem skm. Vello Soots, millele järgnes noolepoiste lubaduse andmine. Lubaduse võttis vastu parviku juht nskm. Tormi Jõgeda. Lubaduse andsid Eddie Kalikorn, Paul Sehr ja Jaan Silmberg, kelle nimenooled on nüüd parviku nooletupes.

Skauditõotuse andsid algajad skaudid Margus Kolga, Sven Linkruus, Hanno Raudsepp ja Mark Tabur. Tõotuse võtsid vastu lipkondade juhid skm. Evald Oder ja skm. Viktor Vessmann.

Eesti Skautide Malev Kanadas nimel tervitas maleva juht skm. Egbert Runge, kes luges ette ESMK Vanematepäeva ringkirja

ja andis selle põhjal eeskujuliku skaudi märgid hundujuhtidele Vivian Holmbergile ja Erik Konzele.

Edasi järgnes auhindade üleandmine. Margus Kolga, kes noolepoisina sooritas kõik tähe- ja erikatsed, sai auhinnaks skaudikirve. Vormivõistluse/ülevaatuse auhinnad individuaalselt — I Robert Kruus, II Taivo Evard, III Martin Tabur. Salkadevahelise vormivõistluse võitis „Nahkhiire" salk, koosseisus Margus Kask, Eric Lõugas, Robert Kruus, Kenneth Lees, Martin Tabur ja Björn Viir.

Järgnevalt andis üksuse spordijuht ja arst skm. Jaan Roos üle Lembitu risti hõbesõled, millega vääristatakse tublimat poissi igast allüksusest.

Nendeks osutusid noolepoiss Martin Arro, ammukütt Robert Kruus, sõjasõitja Tarmo Sulev ja mõõgamees Aldrek Meipoom.

Pärast maleva abijuhi skm. Asko Kütti lõppsõna ja üksuse väljamarssi siirduti alla saali, kus peremad Hilja Variku juhtimisel ootasid mahlakaevu ja kohvilauaga.

Kirjalikult tervitas Lembitu maleva vanem skm. Heino Jõe,

kes temale omases humoorikas stiilis võrdles oma hiljutist operatsiooni vana auto parandamisega.

Peatset paranemist soovides, vastasid poisid sobiva hooglauluga — „Vajuta gaasi!".

Järgnes ühislaule, valguspilte, ettekandeid, noolepoistelt ning lõpuks skautidelt/venduritelt Heino Jõe kirjutatud runolaul sini-must-valgest värvikombinatsioonist kui elu sümbolist looduses s.o. taevas, muld ja põhjavesi. Runolaul lõpeb sõnadega: „Sinine ja must ja valge, kellele need aarded antud, hoidku nagu oma hinge!"

Selle mõttega astub Lembitu malev uude tegevusaastasse.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kiripostiga):		Kanadas:	USA-s:
aastas	$59.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$32.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ....

.... 19.......... Tellimise katteks lisan $.......... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

....

....

....

PIKA HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU KALLIS ABIKAASA

KALJO ILVES

Sündinud 22. jaanuaril 1922 Viljandimaal
Surnud 28. novembril 1984 Torontos

Leinas mälestab

JUTA

ARMAST ABIKAASAT

Alfred Frederick Clive Dennis't

sündinud 26. septembril 1914 MacClaud, Albertas
surnud 30. novembril 1984 Torontos

mälestab sügavas leinas

abikaasa MARTA

Matusetalitus All Souls Church, 15 Clairtrell Rd., Willowdale, Ont. teisipäeval, 4. detsembril kell 11 hommikul

---

ARMAST MEHEÕDE JA TÄDI

ELISE POOK-PEET'i

mälestavad leinas

MELANIA JÄLAK
HELDUR perekonnaga
EINO perekonnaga
ARVO perekonnaga
VALVE perekonnaga
ELVI perekonnaga

UINUS JÄÄDAVALT MEIE KALLIS

KALJO ILVES

Mälestavad kurbuses

THU
ANDRES
THOMAS
MARTHA
LYDIA

Sügavas kaastundes mõtleme Malle Sutt'ile ja perekonnale isa

KARL ODE

surma puhul

MARIA
ANNI
LINDA
LIISI
LEIDA
JAAN
perekondadega

Leinateateid

Floridas suri 19. septembril Erika Tiisler.

Michiganis suri 4. septembril Aliide W. Loigom, sündinud 20. juunil 1898 Nehatus.

Eestis suri 12. septembril Verner Kokk, sündinud 11. novembril 1903.

New Yorgis suri 22 .septembril Olga Lepik, neiuna Luts, sündinud 15. märtsil 1903 Valgas.

USA-s suri 23. septembril Richard H. Wolff, sündinud 22. märtsil 1910.

Tallinas suri 23. septembril Senta (Tappo) Sursu, sündinud 5. märtsil 1923 Aseris.

Chicagos suri 19. septembril Juhan Saarepera, sündinud 19. novembril 1912 Tartus.

Murray E. Newbigging Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Surma läbi lahkus meie armas vilistlane

KALJO ILVES

Sündinud 22. jaanuaril 1922
Surnud 28. novembril 1984 Torontos

Mälestab leinates

KORPORATSIOON SAKALA

Lahkus korporatsioon Sakala lugupeetud liige, vil!

KALJO ILVES

Mälestab leinates

EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT

Kauaaegset sõpra

KALJO ILVES't

leinavad

UNO ja VALLI
TOOMAS, ANN, KARINA ja MARCUS

Armast

KALJO ILVES't

mälestab vaikses leinas

VEND abikaasaga

Armast sõpra ja head onu

KALJO ILVES't

leinavad sügavas kurbuses

IVAR, ASTRID, HEIDI ja HILLAR KALMAR

Leiname oma koolivenda ja kauaaegset sõpra

KALJO ILVES't

LEIDA ja ELMAR TAMPÕLD
ANA ja JAAN
TOOMAS ja CAROL

Armast sugulast

KALJO ILVES't

mälestavad leinas

AINO ASSOR
LAINE PANT
UDO RUUSMAA perekonnaga

Igavesele unele suikunud armast perekonnasõpra

KALJO ILVES't

mäletab kurbuses

LEIDA TALU

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bard: Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 9. dest. kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 homm. 2. adventpüha JUMALATEENISTUS, N. Hoppe, H. Eller. Kell 6.00 õ. VÄLISMISJONI jõuluõhtu. Sõnalisi ja muusikalisi ettekandeid, kohvilaud.

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847

Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

2. ADVENT JUMALATEENISTUS pühap., 9. detsembril kell 11 homm.

Piiblitund kell 10 homm.

Pühapäevakool, leerieelsed, leeritunnid.

3. ADVENT JUMALATEENISTUS pühap., 16. detsembril kell 11 homm. Esinevad noored.

Pärast jumalateenistust pühapäevakooli ja koguduse jõulupuu all saalis. Esinevad pühapäevakool ja leerieelsed Margit Viia juhatusel. Jõuluvana. Kohv.

4. ADVENTPÜHA KONTSERT-JUMALATEENISTUS pühap., 23. detsembril kell 11 homm. Eesti jõululaule esitab Cantate Domino dr. R. Toi juhatusel.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kl. 9.30 hommikul. Samal ajal ingliskeelne pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID kolmapäeva hommikul kl. 9.30 kuni 12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8-ni.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik

Tel. 1-519-941-4309

Koguduse JÕULUÕHTU peetakse laupäeval, 15. dets. kell 4 p.l. Peetri kiriku saalis. Algus koguduse vaimulikult, ettekandeid koguduse laulukoorilt, naisringi käsitööde müügilaud ja kohvilaud.

JÕULUJUMALATEENISTUS toimub jõululaupäeval kell 2 p.l. Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel, orelil dr. Roman Toi. Laululehed.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 9. detsembril kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Noorte trio. (Büss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.)

Kell 6 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb dr. Mart Leesment.

Kolmapäeval, 12. detsembril kell 7 õ. PALVEÕHTU.

RIKUD

O EESTI BAPTISTI
KOGUDUS
Broadview Ave.
el. 465-0639
stor K. Raid
ard: Walkway,
ale, Ont. M2J 4T9
el. 499-6488
USE KUULUTUSE"
igal pühapäeval kell
WHLD 1270 kc.
dest. kell 10.15 homm.
ol täiskasvanuile ja
11.00 lastele.
omm. 2. adventpüha
ENISTUS, N. Hoppe,
l 6.00 õ. VÄLISMIS-
tu. Sõnalisi ja muusi-
deid, kohvilaud.

EETRI KOGUDUS
easant Rd. Toronto
t. M4P 2L1
es Taul. Tel. 483-4103
kantseleis 483-5847
Edgar Heinsoo
odus 283-9387,
kus 483-6848
dr. Roman Toi
T JUMALATEENIS-
9. detsembril kell 11
ell 10 homm.
ool, leerieelsed, leeri-
T JUMALATEENIS-
6. detsembril kell 11
vad noored.
alateenistust pühapäe-
guduse jõulupuu all
ad pühapäevakool ja
rgit Viia juhatusel.
ohv.
TPÜHA KONTSERT-
NISTUS pühap., 23.
ll 11 homm. Eesti jõu-
Cantate Domino dr.
sel.
ELSED JUMALA-
D igal pühapäeval kl.
l. Samal ajal inglis-
evakool.
E KÕNETUNNID
ommikul kl. 9.30 kuni
japäeva õhtuti kl. 6—
kantselei on avatud
d. 10—6 ja nelja-
—3.

EESTI AP.-ÕIGEUSU
OGUDUS
engeville, Ontario
st E. Lepik
1-519-941-4309
ÕULUÕHTU peetakse
dets. kell 4 p.l. Peet-
is. Algus koguduse
tekandeid koguduse
naisringi käsitööde
ohvilaud.
ALATEENISTUS toi-
eval kell 2 p.l. Peet-
eenib ja jutlustab
ik. Laulab koguduse
aagi juhatusel, orelil
Laululehed.

EMMANUELI
LNE KOGUDUS
nwick Ave.
698-5645
ja Allan Laur,
pleby Cres.
Ont. L3R 4L2
477-6248
9. detsembril kell 2
VAKOOL lastele ja
iskasvanuile.
JMALATEENISTUS.
Laur. Noorte trio.
dust kell 1.15 p.l.)
iskeelne JUMALA-
Kõneleb dr. Mart
12. detsembril kell
TU.

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED
Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

EELK TORONTO
VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 9. dets. kell 4 p.l. 2. Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS pühapäevakooli noorte osavõtul. Pärast jumalateenistust koguduse jõulupuu ja jõululaud. Jõuluvana. Esinevad Ingi-Mai Loorand ja pühapäevakooli noored. Pääsmed saadaval nõukogu liikmeilt.

Pühapäeval, 16. dets. kell 11 hommikul 3. Kristuse tulemispüha KONTSERT JUMALATEENISTUS. Koguduse segakoor Asta Ballstadti juhatusel esitab Vivaldi „Gloria".

Pühapäeval, 23. dets. JUMALATEENISTUST ei ole.

Esmaspäeval, 24. dets. kell 4. p.l. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS. Laulab koguduse segakoor.

Teisipäeval, 25. dets. kell 12 päeval JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS. Solist bariton Arvo Mitt. Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1.30 p.l.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Pühapäevakool igal pühapäeval jumalateenistuse ajal ja leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Piiblitunnid kell 3 p.l. iga õhtupoolse jumalateenistuse eel.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. — 8 õ.

Teadaanne pensionäridele

Pensionäride Klubi jõulukoosviibimine toimub neljapäeval, 13. detsembril algusega kell 2 p.l. Eesti Maja suures saalis. Kõik teretulnud!

Juhatus

Los Angelese pensionäride kokkutulek

Los Angelese Eesti Pensionäride Klubi esimene koosviibimine toimus novembri esimesel kolmapäeval. Tervitussõnad koosolijaile, kes täitsid sealse Eesti Maja saali, ütles esimees Friedrich Pokk. Õp. Rein Neggo mälestas palves surnud liiget R. Liivamaad, mille juurde lahkunu naaber Ly Jürgens kirjeldas lahkunu viimaste aastate elu. R. Nurmsen kriipsutas oma sõnavõtus alla eestlaste tegevust Eesti Republikaanide Klubis. Renate Rünki juhtimisel demonstreeriti pensionäridele sobivaid võimlemisharjutusi.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna
üldhuvide eest!

Armast sugulast ja sõbra

KALJO ILVES't

sündinud 22. jaanuaril 1922
surnud 28. novembril 1984

mälestavad sügavas leinas

HILJA KÜTT
ANTS KÜTT perekonnaga
REET SOOSALU perekonnaga
MAI KALD perekonnaga
ELSA JUUDAS
GUNNAR KEERMA abikaasaga

Mälestame kallist sõpra

KALJO ILVES't

KALJO ja HEDO VOORE
ERIKA NIGOL
MIHKEL, LILLIAN ja PEETER

Meie klubi lugupeetud ja armast endist juhatusliiget

ALEKSANDER TAMM'e

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Kauaaegset sõpra

ALFRED SULE't

mälestavad

ASTRA ja VICTOR REIN

Mälestame head sõpra

KARL ODE't

NIKOLAI SUTT abikaasaga
ENDEL SUTT
THEODOR SUTT

Puhka rahus!

Endist esimeest

JÜRI REIAL'it

leinab

PEETRI KOGUDUS

Lugupeetud ühingu liiget

JÜRI REIAL'it

mälestab

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKAARUL

Kauaaegset sõpra ja ristiisa

ROBERT RAUDOJA

mälestavad

ristitütar LIINA
MAIMU PURJE
JAAK PURJE perekonnaga
HELGA ROMAN

Kurbuses mälestame lahkunud sõpra

FRED DENNIS't

ja avaldame kaastunnet Martale

ERIKA ja VOLDEMAR
SILVI ja ENNO
LEIDA ja ROMAN

Lõuna-Floridast:

Kavandati talveperioodi töökava

Novembrikuuga saabusid siia ka esimesed jahedamad ilmad. See oli nagu märguandeks, et tuleb alata seltskondliku tegevusega peale suvist vaheaega.

11. novembril pidas Lõuna-Florida Eestlaste Koondis korralise aastapeakoosoleku. Koosoleku avas kauaaegne koondise esimees Harald Hinno, mälestades surma läbi lahkunud liikmeid ja tänas juhatust hea koostöö ja eduka koondise juhtimise eest. Samuti tänas kõiki, kes olid koondise ja juhatuse tööle nõuga ja abiga kaasa aidanud.

Nagu aruannetest selgus, on koondis majanduslikult hea olukorras.

Annetusi oli tehtud umbes $800— ulatuses. Vaatamata sellele, oli kassa juurdekasv üle $1000—.

Koosolek võttis juhatuse tehtud töö ja aruanded kiiduavaldusega vastu.

Valimiste juurde asudes valiti vana juhatus ühe erandiga tagasi. Esimees H. Hinno (endine), laekur E. Luning (endine), B. Suik abiesimees (endine), perenaine, majandus M. Lembit (endine), kirjatoimetaja E. Reismaa (endine), abilaekur A. Koppel (endine), ametita liige V. Kittask (uus). Juhatus — liikmete asemikkudeks valiti O. Riisma ja A. Haavaniit. Revisjonikomisjoni L. Szeliga (endine), E. Totsas 9 (uus), E. Hendrikson (endine). Asemikud H. Jansen ja A. Vikati.

Võeti vastu 1984/85 esimese poolaasta tegevuskava: avapidu Lõbus laupäevaõhtu 24. nov. Ukraina klubi ruumides 2850 Taylor St. Hollywood.

Jõuluõhtu 15. detsembril kell 4 p.l. United kiriku saalis 3900 Start Rd. 7 (441) Ft. Lauderdale.

Jaanuarikuu jäi lahtiseks. 24. veebruaril kell 3 p.l. Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine Moose Klubis 1201 N. E. 7 Ave., Ft. Lauderdale, samas kohas, kus on peetud viimased E. V. aastapäevad.

Kuna viimastel aastatel osavõtt vabariigi aastapäevast on suurenenud, kavatsetakse tänavu lauad ümberkorraldada nii, et suuremad seltskonnad 12—14—16 inimest saaksid ühes lauas istuda. Sooviti veel siia saada ühte näitetruppi. Kui on võimalus kedagi saada, siis jaanuari lõpul või märtsi algul. Läbirääkimiste all tõsteti üles küsimus, kuidas saaks vanade ja haigete eest paremini hoolitseda. See küsimus jäeti uue juhatuse lahendada.

Harald Hinno

Mati Epneri parteipoliitilised kontaktid

TORONTO (EKN Informatsioon) — Eestlaste Kesknõukogu Kanadas välispoliitilise komisjoni esimees Mati Epner on olnud tegev Kanada poliitilistes ringkondades juba mitu aastat. Viimaste valimiste ajal oli ta aga eriti tegev uue finantsministri Michael Wilson'i valimiskampaanias. Märtsis valiti teda Etobicoke Centre'i valimisringkonna konservatiivide ühingu abiesimeheks, kus tal olid mitmed kohustused valimiskampaania läbiviimisel. Selle kaudu on Epner arendanud häid kontakte mitmesuguste valitsuse isikutega.

Parlamendi avamisel novembrikuu algul, käis Epner koos abikaasaga Ottawas. Seal nad võtsid osa lõunasöögist parlamendimäel Michael Wilson'i külalistena. Lõunale järgnes erivastuvõtt Wilson'i büroos, millest osa võtsid ka parlamendiliikmed Barb McDougall, Patrick Boyer ja Ontario provintsiparlamendi liige Roy McMurtry.

Nii formaalsete kui ka mitteformaalsete kokkusaamiste kaudu on Epneril olnud võimalik selgitada valitsusele EKN-u ja Kanada eestlaste probleeme, kaasaarvatud peaminister Brian Mulroney'le, kus on ka kinnitatud, et valitsus, eriti välisministeerium, on huvitatud eestlaste seisukohtadest välispoliitliste küsimuste osas.

Pildil EKN välispoliitilise komisjoni esimees Mati Epner kõnelemas finantsminister Michael Wilson'iga parlamendi avamise puhul toimunud vastuvõtul.

Massaazh-teraapia
Leili Terts
Reg. M.T.
VASTUVÕTT KOKKULEPPEL
Tel. 757-8679

Skautlikud noored müüvad jõulupuid

Juba aastaid on paljud kanada skautüksused teeninud sellega omale sissetulekut, et nad on müünud jõulupuid. Sel aastal proovivad eesti vanemgaidid ja vanemskaudid teha seda „äri" esimest korda.

Malevate v-gd. ja v-sk. tööalade juhid on n-gdr. Mai Meret ja n-skm. Brian Meret. Puid saab ettetellida nende käest tel. nr. 690-6131.

6—8 jalase kuuse hind on $14.00, mis on väga soodne, kuna sellised puud linna müügikohtades maksavad umbes $30.00. Tellitud puud saab kätte Eesti Maja õuelt alates 10. dets. tööpäevadel kella 6—8 õhtul ja nädalalõppudel kella 12—5.

Rutake tellimisega, kuna puid on ainult piiratud arvul. Puude müügist saadud tulu läheb skautlikuks tegevuseks. Kavas on tali- ja suvilaagrid, suusapäev, auto-tähesõit ja palju muud huvitavat.

S. K.

Luciapäev Torontos

Eelmiste aastate eeskujul korraldab Toronto Rootsi Luteriusu Kogudus ka tänavu „Luciapäeva" tähistamise Torontos. Kuna õige Luciapäev on tänavu nädala sees, siis toimub Luciapäev laupäeval, 15. dets. algusega kell 16.00, Rootsi kiriku ruumes, 72 Finch Avenue West, Willowdale. Kavas avapalvus, Luciatseremoonia, noortekoori esinemised, kohvi- ja müügilauad, erikava lastele.

Toronto Rootsi Luteriusu Kogudus ütleb ka tänavu oma eestlastest sõpradele: „Teretulnud!"

„Kuninglik" ametisse seadmine

WASHINGTON — Valge Maja tegi teatavaks plaani kuidas toimub president Ronald Reagani teistkordne ametisse seadmine. Seda kavatsetakse teha eriti „kuninglikult" ja see läheb maksma 15 miljonit dollarit. 18. jaanuaril toimub esimene suurem kahest pidustusest Frank Sinatra juhatamisel. Peost võtavad osa paljud Hollywoodi sõbrad. Paljud tegevusalad olevat mõeldud nooremaile, kes andsid presidendile suure osa oma häältest valimistel.

Inglismaa lahkub UNESCO'st

LONDON — Inglismaa peab otsustama sel kuul, kas järgneda USA eeskujule ja anda sisse lahkumisteade UNESCO'le, pidevalt kritika all olnud rahvusvahelisele ÜRO allorganisatsioonile. Inglise valitsuse ministreid, kes on vastutavad selle otsuse tegemisel, on katsutud mõjutada, et nad püsiksid organisatsiooni liikmeskonnas. Suurem surve on olnud Pariisist UNESCO peakorterist, kus on vastutasuks lubatud mõningaid reforme, kuid inglased ütlesid, et vajalikumaks reformiks võib olla praeguse direktori Amadon Mahtar M'Bow lahkumine, mida aga keegi ei taha avalikult öelda. UNESCO't süüdistatakse halvas majandamises ja vasakpoolsuses.

SPORT

MALE

Jaak Järve esimene maleturniiril

Toronto Eesti Maleklubi järjekordne mänguõhtu toimus 15. nov. Mängiti 8 vooru. Esimese koha saavutas Jaak Järvt 6 punktiga, teine Lembit Joselin 5 p., kolmanda-neljanda jagasid Endel Talve ja Andrus Kõresaar 4,5 punktiga.

Noorte malevõistlus

Noorte, 14-aastaste ja nooremate malevõistlus toimus pühapäeval, 18. novembril. Kohale tuli 6 noort koos emade ja vanaisadega. Peale nende mitmed vanemad mängu jälgima ja kaasa mängima.

Selle põneva turniiri esimest-teist kohta jagasid Mati Pajo ja Ricky Hiir 4,5 punktiga viiest võimalikust. Kolmandaks tuli Alar Petersoo 2,5 p., järgnesid Allan Metsalu 2 p., Tõnu Petersoo 1,5 p. ja Toivo Pajo. Esimesed kolm said ilusad auhinnad.

☆

Järgmised klubi mänguõhtud toimuvad neljapäeval, 13. detsembril ja edasi uuel aastal 17. jaanuaril 1985. Mõlemad algusega kell 7 õhtul.

Toronto Eesti Maleklubi

Malemärkmeid

Tallinnas jõudis lõpule järelvõistlus Eesti meeste meistritiitlile. Viimases voorus alistas H. Kärner A. Hermlini ja kogunud 2,5 punkti, pälvis esikoha. Hõbedase autasu sai A. Veingold 2 ja pronksi A. Hermlin 1,5 punktiga.

Malemäng suurendab noorte intelligentsi

Mitmed kolmanda maailma riigid võivad järgneda Ida-Saksamaa eeskujule ja võtta male õppeaineks. Venetsueelas tehtud uurimus, mis mõõtis laste I.Q. ehk intelligentsi, näitas, et neil lastel, kellele esialgse mõõtmise järel õpetati malet mängima ja lasti neid aasta aega mängida, leiti uuesti mõõtmisel, et nende laste intelligentsitest oli tähelepanuväärselt paranenud.

Kui Venetsueelal on ajalooline male traditsioon paljude võistluste korraldajana, siis samasugune uurimus Namiibias andis samasuguseid tulemusi. See tulemus on üllatuseks haridusala inimestele ja psühholoogidele, kuna neile on õpetatud et I.Q. ehk intelligents on muutumatu. Vaimsed võimed, mida male arendab on kontsentratsioon, visuaalne kujutlus ja hindamisvõime, võivad intelligentsitesti mõõtmisel olla põhilised elemendid.

Spordimärkmeid

Hispaanias toimus naiste maailmameistrijooks 10000 m. Esikohale tuli portugallanna A. Cunha 33.04,0-ga, teiseks tema kaasmaalane R. Mota ja kolmandaks inglanna C. Bradford.

☆

1984. a. registreeriti 37 maailmarekordit, neist 14 püstitasid naissportlased. Samane arv rekordeid kuulub N. Liidu sportlasile.

☆

Rootsis toimunud 11. Euroopa meesjuunioride (19-aastased ja nooremad) meistrivõistlustel võistlesid N. Liidu korvpallimeeskonnas Tallinna „Kalevi" esindusmeeskonna liikmed, Pärnu-Jaagupist pärit Kalev Pihelgas ja Tartu noor Peep Jõgi.

Varem on eestlasist N. Liidu korvpallimeeskonda jõudnud ja Euroopameistriks saanud A. Krikun (1966), Jaak Salumets (1968), Mihel Tiks, Andres Metsar (1970), Heino Enden (1978).

☆

Eesti orienteerumise meistrivõistlustel said suundorienteerumises meistritiitlid Nikolai Järveoja ja Kusti Kaasik. Meestest järgnesid Tiit Tali ja Kalle Luuk, naiste klassis sai hõbemedali Eda Umarik ja pronkmedali Marja Idavain.

☆

Sofias peeti nn. sotsialismimaade karikavõistlused laskmises. Osavõtjaid oli üheksast riigist. N. Liidu püssivõistkonda kuulus ka põlvalane, tänavu keskkooli lõpetanud meistersportlane Andres Hunt, kes tuli esikohale lamades-harjutuses 591 silmaga, väikepüssi standardis 3 x 20 lasuga oli kolmas (lamades 195, püsti 181, põlvelt 190), õhupüssiharjutuses oli 40 lasuga neljas (379).

Hiidlaste Seltsi kümnendal aastapäeval andis ülevaate seltsi asutamise eelsest „Hiiumaa raamatu" organiseerimise tegevusest toimkonna esimees Johannes Vihma. Foto: Vaba Eestlane

Moskvas keelati tervisjooks

BONN — Saksa ajakirja „Der Spiegel" teatel keelati Moskvas välismaalastele kui ka venelastele tervisjooks (jogging) tänavail ja avalikel platsidel. Põhjus: jooksjad ohustavad liiklust (!) ja shokeerivad sotsialistlikku moraali. Peale liikluse ohustuse näib seltsimeestel olevat vastukarva jooksjate riietus: lühikesed spordipüksid ja õhuke T-särk. Vene asjamehed ütlevad, et tänavail jooksevad ainult vargad ja sulid.

Tervisjooksu harrastavad Lääne diplomaadid, ajakirjanikud ja ärimehed, kes jooksevad suurtes gruppides ja jäävad pärast koos istuma, kus vahetatakse muljeid Moskva igapäevasest elust. Mõnikord nad ei käitu just päris diplomaatlikult, nii olevat nad välismaalaste bloki õuel laulnud kommunistide „pühadust" teotava laulu, milles oli juttu paisest Lenini tagumikul.

Venelased valmis Marsile minekuks

MOSKVA — N. Liit võivat olla valmis saatmaks mehitatud maailmaruumisõidukit Marsile kümne aasta jooksul, kuid peab enne otsustama, kas see on seda väärt. N. Liidu maailmaruumi programmi ametnik, endine kosmonaut Konstantin Feoktistov ütles ajalehe artiklis, et ehitada sõidukit selliseks sõiduks on täiesti N. Liidu tehnoloogia ulatuses. Moskva võivat siiski sellise kalli projekti esialgul panna riiulile kuniks jõutakse selgusele, kas sellega suudetakse saavutada mingisugust teaduslikku läbimurret.

Ametivõimud olid neid ülbeid sportlasi talunud ligemale aasta. Kui osavõtjate arv tõusis 80-ni, siis ametivõimud nägid selles provokatsiooni. Nüüd tohib jooksta kuni edaspidiseni ainult Moskva parkides.

Valige jõulukingiks EESTI RAAMATUID!

Ilmus kordustrükis T. E. S. Täienduskoolide XVII väljaandena huvitav laste- ja noorsoojutt

M. SILLAOTSA

TRIPS, TRAPS, TRULL

Saadaval postiteel: L. Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ont. M2R 3S8 või „Vaba Eestlase" talitusest.

HIND $4.00 — postiteel $4.75

EKK Kultuurifondi auhinnaga kroonitud

IVAR IVASK'i poeem

VERANDARAAMAT

Lauletaja kaheksas luuleraamat on pühendatud oma surnud vanemaile „kelle vaimust ja vaimustusest sündisid veranda ja verandaraamatu autor".

Hind $7.00 pluss 50 centi postikulu

Müügil VABA EESTLASE talitusest

IN MEMORIAM MIHKEL LÜDIG

Valik Mihkel Lüdigu loomingust

Ettekantud 100-aastase sünni mälestamise kontserdil 9. novembril 1980 Torontos

I küljel: AVAMÄNG — FANTAASIA, LINDA LAUL, IGATSUS, BALLAAD.

II küljel: JAANIÖÖ — sümfooniline poeem, PÕLISMETSA JÄRV, KITS ja HUNT, LAPSEPÕLVES, LAEVNIK, ÜKS PISAR VEEREB, KOIT.

Kaastegevad sümfooniaorkester, noortekoor „Lootus", T. E. Meeskoor, T. E. Segakoor, solistid Önne Laikve, Irene Loosberg ja tuhelilist Winona Zelenka. Juhataja P. P. Lüdig.

HIND $13.50 pluss saatekulu $1.—

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja Eesti Abistamiskomitee äris, 958 Broadview Ave., Toronto

S. EKBAUMI

LUULETUSKOGU

ÕHUMÄRGI ALL

Hind $10.— pluss saatekulu $1.75

Saadaval Vaba Eestlase talituses

VAIKESED PILDID NOORUSMAALT

MAGDA PIHLA

3.

Lauda- ja talliustel olid nüüd suured tabalukud ees, aitadel samuti. Enne õhtule jäämist käis ema kõik majapidamishooned veel kord läbi, katsus uksi, kontrollis lukkusid. Kui ta ka koja ukse oli lukku keeranud ja sellele veel tugeva riivi ette lükkas, siis hakkas hirm peale. Sellest riivi lükkamise silmapilgust. Enne seda käis igaüks meist rahulikult uksest sisse ja välja, jooksis ema käsu peale aidast midagi tooma või läks kaevule tühjaks saanud ämbrit täitma, mõnikord ainult langevaid lumeräitsakaid kindale püüdma, punetavat taevaäärt silmitsema või lumelõhna hingama. Pärast riivi ette lükkamist muutus uksetagune maailm hirmsaks sõjaajaks kõiksuguste ennekuulmatute sündmustega. Ühegi hinna eest poleks ma kas- või ainult pool minutit hiljem julgenud õue minna. Ema seda enese kohta ei öelnud, aga ma olin päris kindel, et ta tundis just samuti.

Tuli põles meil terve öö, väljas pidi näha olema, et majas ei magatud. See oli ka tõsi: meie Elliga istusime üleval õhtupoolse öö, ema tõusis, kui meie voodisse pugesime.

Hommikul oli maailmal jälle rahulikum nägu. Tekid olid akende eest võetud, ema toimetas majas, uksed kuuldi käivat, kaevukook nagises, Palli klähvis õues, pliidi all praksus tuli, paja kaane alt tuli rõõmsat auru.

Mul seisis kahe kilomeetri pikkune koolitee ees.

Meie talu seisis teistest eemal, ometi jõudsid kurjad sõnumid üsna kiiresti ka meie väravast sisse. Kas neil kõigil tõepõhja all oligi, seda ei tea ma tänapäevani. Juhtus, et ma polnud veel kooli läinud, ema hüüdis õueväravast tagasi, sidus mu mütsipaelu või kohendas salli paremini kaela ümber, kui Vahemetsa eit veeres õueväravast sisse:

„Kas te olete juba kuulnud...?"

Ema ei olnud kuulnud. Ta lükkas minu väravast maanteele, kutsus eide toa poole. Mina aga tasandasin sammu, ja enne kui ema uudiste tooja järel toaukse kinni tõmbas, oli mul uudis juba teada. Sellega läksin siis kahekilomeetrilise metsavahetee koolimaja poole. Üksikasjad, mis kuulmata olid jäänud, lisandusid iseenesest ja kergesti.

Mul oli maailma kõige ilusam koolitee. Kõrge kuusemetsa vahel rullus see mu ees värskelt sadanud lume puutumatus puhtuses. Enamasti olin mina see, kes astus esimese jälgederea lume valendusse. Haruharva juhtus mõni üksik sõitja mööduma või vastu tulema. Talude heinaveo-teed käisid mujalt.

Mul ei olnud igav selle vaikse pooletunni jooksul, mul ei tulnud meelde ka karta. Hirm ei kuulunud hommikule. Keegi polnud ka kordagi rääkinud, et minusugust väikest tüdrukut mingi oht ähvardaks. Hirmulood juhtusid peremeestele, kus neid sõjaajast hoolimata veel olemas oli, või perenaistele, kes lastega üksi elasid nagu meie ema. Nii oli see siis ka alati täiskasvanud mehe või naise õnnetus ja häda, mida mina oma pisikestel õlgadel läbi metsa koolimaja poole kandsin, omal jalad väledasti tee otsast tükke maha mõõtmas.

Mul olid jalas pruunid kõrgete säärtega saapad, säärel paksust villasest riidest, ainult põidade ümber raasuke nahka. Mu meelest need olid ilusad ja head jalanõud, lumi ei ulatunud pea kunagi üle nende nööbitud säärte. Ema ütles, et need on sõjaaja saapad, aga nende pärast oleks võinud sõda minu meelest edasi kesta.

Minu astudes valgenes maailm rõõmsamaks ja rõõmsamaks, tuul lõhnas lume ja talvise metsa järele, puudelt tõusis mõni lind, jänes läks lipates üle mu tee. Kui pool maad käidud oli, algas vasakut kätt väike raiesmik, kändudel kõrged lumemütsid peas. Pidin mõtlema maasikatest, mis suvel nende kändude vahel kasvasid, sinisest hiirehernest, mis selle tee ääres väänles, rõngasse tõmbunud rästikust päikesepaistel — kodutänavas kuuldud kuri uudis oli ununenud.

Edasi läks tee jälle kõrgete kuuskede vahel. Mets kohises tasakesi, mõni oks raputas eneselt lume, mõni kuivanud raag murdus praksudes. Mu kinnas sasis teelähedasi kadakaid, koolimajja jõudes olid mu käed täis lume alt välja kaevatud igihaljaid pohlavarsi. Sõda oli unustatud terveks pikaks ja rõõmsaks päevaks.

Aga õhtul tuli hirm tagasi koos hommikul kuuldud hirmulooga. Jälle läks ema peale ukse riivitamist tagakambrisse magama, jälle asusime meie Elliga vahipostile.

Ellil oli seekord tikand käsil. Hallikasvalgele linasele riidele sündis helepunaseid lilli kui nõiduse väel. Elli oli mu meelest väga osav.

Ma teadsin, et Elligi mõtles hommikul kuuldud loost, tema eest ema neid ei varjanud.

Mu koolitööd olid tehtud, mu ees laual oli „Reinuvader Rebane". Üle aastaküminete on mulle meelde jäänud „Reinuvader Rebase" läikivalt sile helevalge paber, mäletan selgesti trükki, tähtede kuju, piltidest rääkimata. Lood ise on ununenud, kuigi need siis olid mul peas, ja reinuvader ise oma nükketega nii tuttav, nagu oleksin ma temaga koos hunti petnud kogu oma eluaja, olles ise südamest hundi poolel, kellele ju ülekohut tehti.

Ma ei lugenud, ma elasin neid lugusid üle ja veel kord üle, kui ma just parajasti Elli tikkimist või varjude mängu seinal ei silmitsenud. Vahel vaatasin midagi mõtlemata lambitulle — püüdsin teadlikult neid tühjalt mööduvaid sekundeid minutiteks pikendada — see muutus nagu mingiks mänguks, mida sai üksinda mängida. Panin mängule nimegi: ära mõtle midagi.

Ja siis lõi Elli äkitselt käed üles, ise näost sinakalt valge. Mina polnud midagi kuulnud.

„Nüüd viivad Võigu!" sosistas ta huulte vaevalt liikudes.

Ema tõusis voodist, nagu poleks ta maganudki, nagu oleks ta kogu aeg aina oodanud seda minutit, millal Võiku ära viima tullakse. Ta ei küsinud midagi, ei oodanud seletust — talu olenes Võigust — me kõigi mõte näis olevat üksainus suur jämedate ja karvaste jalgadega Võik.

Ema võttis laualt lambi ja läks läbi rehetoa rehalasse viiva ukse taha, Elli tema järel, mina Elli järel. Käsi ukselingil, jäi ema kuulatama.

Rehetoa aknad olid katmata, need mustendasid hirmuäratavalt ja peegeldasid meie varje. Ka seinad olid varje täis, suuri, moonutatud, nurkades murtud varje. Üks valge kogu liikus õuel ja midagi kukkus klirinal puruks. Me teadsime, et see on härmas kask akna taga, ja et tuul murdis peeni jäänõelu puult ning pildus neid õhkõrnal klirinal maha. Me teadsime, aga see ei võtnud meilt meie hirmu.

Järgneb

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Uuem Soome uurimus Jüri Vilmsi mõrvast 1918

Vilms leiti punakaartlaste ühishauast — Soome juurdlus 1920 ei andnud selgust

Soomes on lähiajaloo värskeimaks uurimisobjektiks kerkinud Jüri Vilmsi ja ta kolme kaaslase mõrv Helsingi lähistel aprillis 1918. Ajaloolane prof. Keijo Kylävaara on sellel ainel koostamas teost, millest äsja on avaldatud katke ajalehe Helsingin Sanomat oktoobrikuu ajakirjakujulises lisas. Huvi aine vastu on uurijal tekkinud ühenduses arhiivimaterjalide selekteerimisega Soome iseseisvuse algaastaist, kus ms. nähtuvad reaktsioonid Jüri Vilmsi laiba avastamise puhul detsembris 1920. Laip leiti teatavasti kindral von der Goltzi juhtimisel Lõuna-Soomes opereerinud saksa abivägede poolt surmatud punakaartlaste ühishauast Helsingi lähistel Põhja-Haagas. Prof. Kylävaara on üritanud restaureerida siiani salapäraseks jäänud mõrvaloo üksikasju, kuid selles ka mitte täielikult õnnestudes. Selles teadlikuna kutsub ta üles informatsioonikogumisele kaasaegseid, kellel võiks olla mälestusi või andmeid siiani salajasteks jäänud asjaoludest.

Esitame kahes artiklis andmeid selle uusima soome uurimuse senistest resultaatidest.

JÜRI VILMS

Kuigi Jüri Vilms mõrvati Soome pinnal juba 1918. a. kevadel, jõudsid soome avalikkusse andmed sellest alles detsembris 1920. Sel ajal saabus nimelt Helsingisse Eesti Vabariigi valitsuse poolt välja saadetud delegatsioon ülesandega avastada mõrvatud esimese eesti kohtuministri ja peaministri asetäitja Jüri Vilmsi ja ta kolme kaaslase haud ning toimetada nende põrmud kodumaale.

Otsimisrühma kolmeliikmelisest koosseisust olid ms. üks jurist ja üks arst. Tsiteeritud artiklis ei ole nende nimesid mainitud, kuid eestipoolseil andmeil oli otsimisrühma juhiks teadaolevalt hilisem kohtuminister Tõnis Kalbus. Need, keda otsiti, olid Jüri Vilmsile lisaks spordiselts „Kalevi" liikmed Arnold Jürgens ja E. Peitsik Tallinnast ning rannasõidutüürimees Aleksei Rünk Käsmust.

10. dets. hommikupoolikul 1920 ilmus delegatsioon Helsingi maakonna Huopalahti politseijaoskonda, paludes vastuvõttu kohaliku politsei rajooniülema abi Birger Lingonbladi juures. Neil oli kaasas politsei rajooniülema Johan Blomqvisti luba, mis õigustas neid otsima sõja ajal, Huopalahtis hukatud punakaartlaste ühishauast nelja eestlase laipu. Delegatsioonil olid kõige nelja hukatu fotodele lisaks ka üsnagi täpsed andmed hukatute riietuse kohta ning käsitsijoonistatud kaart matmispaigast.

Eestlased olid toimetanud eeluurimusi niihästi Eestis, Saksamaal kui Soomes ning nüüd oldi veendunud, et laibad leidusid Huopalahti ühishauas. Otsijail oli kaasas hall flanellitükike valgete täppidega, millisest riidest olid olnud otsitute aluspüksid. Nende särgid pidid olema punavalgetriibulisest flanellist ning oletatavasti olid otsitavail ka samasugused kampsunid .

HAUAAVAMINE

Esitatud materjalide alusel andis rajooniülema abi Lingonblad politseikonstaabel Karl Henning Mattssonile käsu hankida töömehi hauaavamiseks. Mattsson palkas selleks kuus meest. Need olid: lihttööline Arvo Ruohomäki, selle isa ja vend, puusepp Johan Johansson, lihttöömees Heikki Alen ning veel „keegi Hyrsky". Veel samal päeval asuti väljakaevamisele metsatukas Huopalahti jaamast põhjapoole, kus liivaaugu taolises nõos leidus murukamaral lihtne hauakivi ilma mingi tekstita. Ning vaevalt meetri sügavuses põrkuti esimestele laipadele. Need olid hauas risti-rästi mitmes korras üksteise peal ning tunduvalt kõdunenud. Ohtupoolikul katkestati aga töö kell neli saabunud hämaruse tõttu.

Võigas tegevus jätkus järgmisel päeval, s.o. 11. dets. 1920. Hauast leitud laibad asetati maapinnale rivisse ning kõigi juures toimetati kordamööda üksikasjalik vaatlus. Näojooni ei olnud kellegi juures enam võimalik eraldada, kuid riided olid säilinud suhteliselt hästi. 28 laipa olid juba kontrollitud, kui otsitud leiti viimaks täiesti viimastena haua põhjast.

29. laiba aluspüksid olid kangast, mille proov oli otsijail kaasas, ning särgil leidusid nimetähed A. R. Sellega oli Käsmust pärineva tüürimehe Aleksei Rünki laip avastatud. Tema kõrval lebas kolm laipa, kellel kõigil olid sama tüüpi aluspüksid. Kui teise laiba särki suurendusklaasi abil uuriti, nähtusid sellel tähed JURGE ja edasi ka ebaselgelt veel N. Nii oli leitud ka A. Jürgensi laip. Järgmine otsituist — E. Peitsik — oli olnud rusketriibulises ülikonnas ja samasuguses palitus. Ülikond oli olemas, kuid palitut ei leidunud. Jüri Vilmsil oli olnud sinine ülikond ja must palitu. Sellised riided olid ka ühel laipadest.

Oli teada, et songa tõttu oli Jüri Vilms pidanud kõhu ümber halli villast kaelasalli. See leidus ka laiba palitutaskus. Delegatsiooni arst oli uurinud laiba kõhtu, tehes väikse lõike ning üteldes tunnistajate mälestuse järele selle peale: „Vot, Vilms, vot". Kõik neli leitud eestlase laipa viidi puukirstudes Huopalahti politseijaoskonda, kus ka rajooniülem Lingonblad tunnistas, et riideproovid ühtusid laipade juurest leitutega. Selle järele paigutati laibad tsinkkirstudesse, mis joodeti kinni.

15. detsembril saabus Helsingisse eesti miiniristleja „Lennuk" (s.o. end. vene hävitaja Avtroil, mille inglased loovutasid Eestile). Laeval oli kõrgeid eesti ametisikuid, nagu välisminister Otto Strandman, kindral Andres Larka ja omaaegne päästekomitee liige, Jüri Vilmsi kolleeg selles, dr.med. Konstantin Konik. Nad olid tulnud järele märtreina surnud omadele. Neli tsinkkirstu toodi sadamasse soome surnuvankreil ning eesti sõjaväeorkestri mängides leinamarssi. Mälestusköne pidas Eesti saadik Oskar Kallas ning visiidil käis Soome välisminister Rudolf Hosti. Suur rahvahulk oli kail saatmas, kui „Lennuk" suundus merele. Juba järgmisel päeval toimus Estonia kontserdisaalis kojutoodute matusetalitus.

Jüri Vilmsi laiba avastamine Soomes äratas nii suurt avalikku erutust, et siseministeerium tegi 20. dets. 1920 lääni maavanemale kohustuseks „viibimata toime panna politseiline juurdlus asjas, kohustusega saata uurimisprotokollid koos maavanema resolutsiooniga siseministeeriumile". Juurdluse toimetajaks määrati Helsingi politseiameti kriminaalosakonna ülem Hugo Sundquist.

Nüüdsest uurimusest nähtub, et see siseministeeriumi poolt nõutud juurdlus hakkas millegi pärast juba algusest peale venima. Aprilli lõpus 1921 ilmus „Tallinna Teataja" kibestunud kirjutis selle kohta ,et Vilmsi mõrvalugu polnud veelgi selgitatud. Juurdluse toimetaja Sundqvist vabandas end sel puhul sellega, et juurdlust oli küll toimetatud nii palju kui võimalik, kuid et „täit selgust polnud saadud". Venimise põhjuseks mainis ta ka asjaolu, et mitmeid isikuid ei ole võidud üle kuulata, kuna „paljud neist ei ole enam maal (s.o. Soomes)". Ta lubas aga uurimisprotokolli üle anda nii pea kui see on valmis.

Ajaleht „Suomen Sosialidemokraatti" märkis selle kohta, et „on väga imelik, et selle mõrva selgitamine on politseile nii tavatult raske, ehkki sündmuse juures on olnud palju isikuid. Kui oleks küsimuses olnud mõni kodusõjas punaste poolt toime pandud kuritegu, oleks see ammu olnud selgitatud". Veel sama aasta augustis pöördus „Suomen Sosialidemokraatti" Tallinna kirjasaatja küsimuse juurde, kirjutades kibestunult, et kuigi Eesti valitsus on omalt poolt näinud palju vaeva mõrvaloo selgitamiseks „Soome võimud ilmselt ei usalda tarvitusele võtta tõsiseid abinõusid minister Vilmsi mõrvasüüdlaste selgitamiseks."

Kirjasaatja tõlgendas seda kui jämedat lugupidamise puudumist Eesti Vabariigi vastu. Alles maikuus 1922 sai politseiülem Sundqvist oma rapordi valmis ja toimetas selle maavanem Heleniusele. Viimane saatis selle siseministee-

(Järg lk. 8)

EESTLASED ROOTSIS

Eesti Komitee Naissektsiooni koosviibimisel Stokholmi Eesti Majas tähistati Aino Suitsu 100-ndat sünnipäeva. Temast kõneles Helga Suits-Kangro. Kanti ette ka Bernard Kangro artikkel „Aino Suits ja Tartu".

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad

üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Külalisi Toronto Eesti Seltsi 35. aastapäevapeost. Vasakult Mihkel Hansen, Helmi Hansen, Hans Lupp, EV aupeakonsul Ilmar Heinsoo, Margot Heinsoo, Eha Lupp ja Leili Terts, nende kohal praegune seltsi esimees Jaan Terts.
Foto: Vaba Eestlane

Sahharov KGB agent? süüdistab N. Liidust ärahüppaja

Äsja ilmus Anatoli Golitsõni raamat „New Lies for Old" (Uued valed vanade asemele) (McClelland and Stewart, 432 lk.). Autor on N. Liidust ärahüppaja, kes põhjendab oma süüdistust Sahharovi vastu, et viimane on kirjutanud kunagi kommunistlike ja kapitalistlike ühiskondade kokkukasvamisest.

Golitsõn ütleb, et see arvamine põhineb N. Liidu kauaaegsele praktikale läänemaailma petmiseks, saates Läände katsesarvi alalise demokratiseerimise sõnumiga. Golitsõn argumenteerib, öeldes et N. Liidu desinformatsiooni distsipliin on Lenini leiutis. Venelased leidsid kuulsa Trusti, grupi valgevenelasist kindrale, kes saadeti Euroopasse ja juhiti sekkuma emigrantidega selleks, et rääkida kohesest kommunistliku rezhiimi kokkuvarisemisest, mille juurde soovitati, et mitte saata Venemaale lisavägesid kommunistliku revolutsiooni mahasurumiseks.

See strateegia on töötanud suurepäraselt. Vahetevahel on tulnud väiksed grupid Venemaalt, kes ei seisnud kusagil kaua. Golitsõn ütleb oma teoses, et Trust on kasvanud suuremas ulatuses. Lugejale meenutatakse kuulsat N. Liidu—Jugoslaavia lahkheli, millest räägiti maailmale kui kommunismi lähenemisest. Samasugused valed on ka Hiina—N. Liidu, N. Liidu—Albaania ja N. Liidu—Rumeenia lahkhelid. Aga suurim vale neist on jutt, et N. Liidu kommunism on läbimas evolutsiooni ja muutub demokraatlikumaks.

Mõned on Golitsõni hüpoteesid, mis vajavad kinnitamist, kui aga 50% oleks usaldusväärne, siis oleks põhjust sellest rohkem rääkida.

Eesti saatkonnahoone Londonis vajab korrastamiseks abi

Linnavalitsus võib maja panna sundmüügile

Eesti Vabariigi loomispäevist peale peeti diplomaatilise tegevusväljana Euroopa pealinnadest tähtsamaiks Londonit ja Pariisi, kus ka meie esimesed välisesindajad välismaailmaga kontakti lõid ja noorele vabariigile tunnustust otsisid. Oli ju eriti London suure, mitmele kontinendile ulatuva Briti Impeeriumi pealinn. Selle riigi poolt meie iseseisvuse tunnustamine oli väga märkimisväärne diplomaatiline saavutus kui arvestada tolleaegse Inglismaa poliitilist seisundit, mõtlemisviisi ja mentaliteeti. Oli ju tollal Inglismaa valitsemise all kolooniatena temast mitukümmend korda suurem India ja palju muid maid ja rahvaid.

Inglismaa maailmapoliitilist positsiooni arvestades pandi suurt rõhku meie Londoni välisesindusele. Teise maailmasõja keerises Eesti okupeerimisega ja Euroopa jagamisega muutusid seal aga töö iseloom ja ülesanded. Tuli võidelda Eesti Vabariigi tunnustamise jätkamise eest. Vabariigi valitsuse hävitamisega ja sellega tsentraalse juhtimise ning majandusliku tagatise äralangemisega oli saatkonna tegevus muutunud hoopis raskeks. Siiski, agarate diplomaatiliste aktsioonide tulemusena ei kustutanud Inglismaa Eesti nime vabade riikide nimekirjast.

Minister Torma surma järgi, 10 aastat tagasi, vähenes diplomaatiline tegevus tunduvalt.

Ajajooksul langesid välja ka tema järglased, vabariigiaegsed diplomaadid, ja tegevus soikus.

Selle uuendamisele tuleks aga tõsiselt mõtelda.

Tuleks siiski leida võimalusi tegevuse taaselustamiseks, mida kergendab juba pr. Taru näol teatud esinduse ja ka maja olemasolu.

Londoni saatkond on ainukene Euroopas, kus on säilinud Vabariigi ajal ja rahadega muretsetud saatkonnahoone, mis asub Queensgate'i nimelise tänava majadereas. See aga torkab tänavapildis silma aastakümnete jooksul hoonele langenud nõgikorraga. Kõik ümbruskonna hooned on juba ammu oma kunagise hiilguse tagasi saanud. Tänavu kevadel ringi kõndides ja linna üldilmet kolmkümmend aastat tagasi nähtuga võrreldes, peab otse imetlema millist edu Londoni välisilme eest hoolitsemisel on selle aja jooksul saavutatud. Majad on tahmast ja kõntsast puhastatud ning näevad välja värsketena ja heledatena, mis jätab tänavaist üsna imposantse ja meeldiva mulje. Naabruskonna majaomanike poolt on hakatud nõudma saatkonnahoone puhastamist, mida toetab ka linnavalitsus, kes loomulikult on huvitatud linna üldise heakorra ja väljanägemise eest.

Puhastamata maja, mille uksesilt viitab Eesti Saatkonnale, ei jäta meile just kuigi head enesetunnet ega ole ka väärikaks reklaamiks üldiselt puhtatena ja korraarmastajatena tuntud eestlastele. Millega seletada hoone eest hoolitsemise puudust? Kõige kurja juureks on vajalike resursside vähesus.

Seitsmekorruselise maja puhastamine läheks maksma 17000—18000 naelsterlingit, mis Kanada vääringusse ümberarvestatuna oleks umbes 24000 dollarit.

Saatkonna ülevalpidamise võimalusi halvas kui Inglise sotsialistliku valitsuse poolt anti Nõuk. Liidule välja eesti rahad ja varad, mis tegelikult ei kuulunud kummalegi. Inglismaa 3000-line eesti ühiskond on aga liiga väikesearvuline ega suudaks hoonega ühenduses olevaid kulusid katta kui nende poole selleks pöördutaksegi.

On karta, et olukorra edasikestmisel võib linnavalitsus sekkuda ja maja omal kulul lasta puhastada ning kulude katteks selle kasvõi võileiva hinna eest müüa. Kas oleks selle võimaluse vältimiseks palju küsitud, kui kõik eestlased, üle maailma, sellele ähvardavale ohule mõtleksid ja oma kukrud avaksid. Oleks ju vaja välja panna vaid dollar- paar inimese kohta, igalt vastavalt kandepinnale. Hoone välisilmest rääkides ei tohi unustada, et maja vajab ka sisemist remonti, mida pole aastaid enam tehtud.

Kui Londoni saatkonnahoone peaks minema sundmüügile, siis kaotaks eesti ühiskond mitte üksinda majanduslikult, vaid ka kõige olulisema vabariikliku sümboli Euroopas, viimase tükikese vaba Eesti territooriumist, pinnu Nõukogude silmast.

L. Koobas

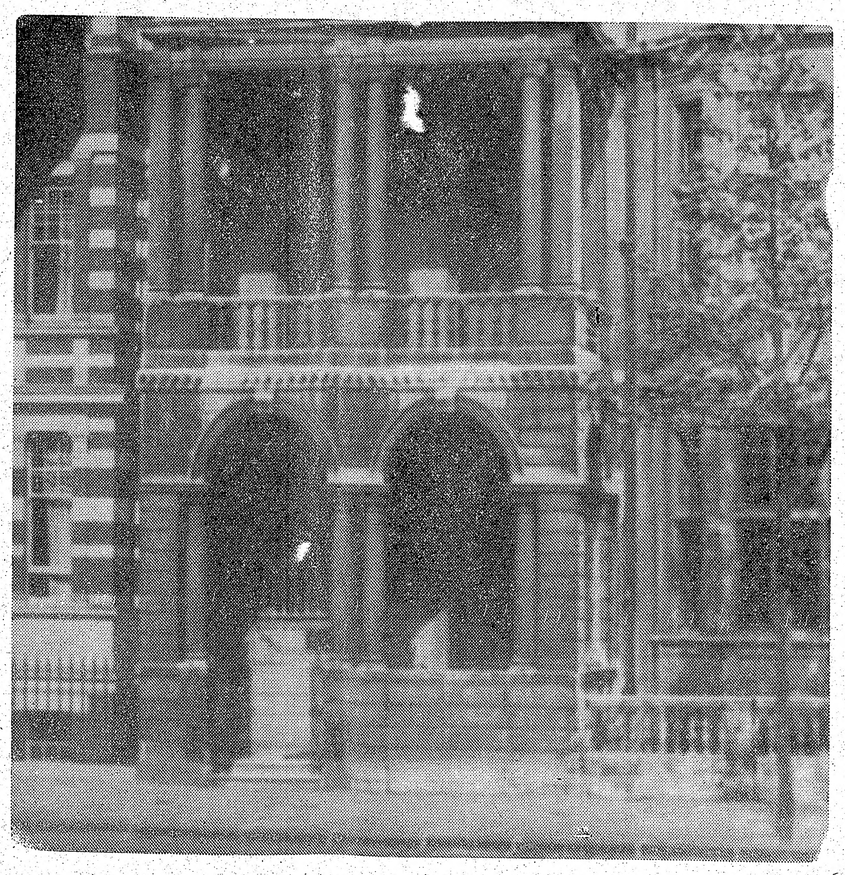

EESTI SAATKONNAHOONE LONDONIS

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Teisipäeval, 4. detsembril 1984 — Tuesday, December 4, 1984

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

ESTO '84 TORONTO 150

ESTO '84 ALBUM

Valmib kevadeks, 160 lk., suurekaustaline (21 x 28 sm), kõvas köites. Pilte kõigilt Esto '84 tegevusaladelt, paljud värvitrükis. Kunstiline kujundaja Lia Holmberg. Tekst eesti ja inglise keeles, sisaldab ka programmi, toimkondade, korraldajate ja kõikide esinejate ning võistlejate nimed.
Eeltellimise hind koos saatekuludega Kanadas Can.$31.25, mujal I.M.O. Can. $33.00, või USA isiklik tshekk US$27.00. Tshekk kirjutada „ESTO '84" nimele. Kuni 24. veebr. 85 saabunud tellijate nimed avaldatakse albumis.
Aadress: ESTO '84 album, 958 Broadview Ave., Toronto, Ontario, Canada M4K 2R6.

ESTO '84 nimi ja märk on autoriõigusega (copyright) kaitstud, selle kasutamise luba ei ole antud ühelegi isikule ega ärile mõne raamatu väljaandmiseks.

Palun saata ESTO '84 album, kohe selle valmimisel, alljärgneval aadressil:

Nimi .....

Aadress: .....

.....

tellin ..... **eksempl.** **lisan $** .....

kuupäev ..... **tellija allkiri** .....

Hind Kanadas Can.$31.25, mujal I.M.O. 33.00 Kanada dollarit, või USA isiklik tshekk 27.00 US dollarit.

Kala- ja jahimeeste sügispidu

24. novembril toimus Toronto Eesti Kala- ja Jahimeeste traditsiooniline sügispidu, mis algul oli rahva poolest hõredavõitu, kuid vähe hiljem oli siiski saali kogunenud umbes 130—140 peolist.

Laudades istudes ei paistnud see väga silma, kuid kui V. Ramatu orkester kõvad hääled valsiviisidega kuuldavale tõi, siis täitus tantsupõrand tanstivate paaridega.

Peoõhtu avas klubi esimees H. Riko, soovides kõigile head tuju ja peomeeleolu, ning teatas, et seekordne eeskavaline osa on lühike, seda täidab V. Ramatu orkestri liige Hanno Lamert oma akordioniga.

Tantsu vaheajal oli võimalik külastada baari, maitsta mitmesuguses valikus jahi- ja kalameeste jooke. Samas töötas ka einelaud pr. Kirss'i juhtimisel.

Mõned külastasid teistes laudades istuvaid jahi- ja kalaspordisõpru ja räägiti jahimeestelugusid. Jahisõber I. S. rääkis, et tema ei käi põdra- ega kitsejahil, sest need on nii toredad loomad, et nende tapmine sünnitab talle hingepiina, tema ei laskvat ka ühteki magavat jahiloomaega veel ujuvat lindu, vaid hirmutab need enne laskmist jooksma või lendu. Ta oli käinud pardijahil ühes jahilaagris Saskatchewanis, kus ta nädala jooksul oli lasknud 90 parti. Ainukene vaev jahil oli kõndimine ja pardilaskmine, kuna lastud partide laagrisse viimine, puhastamine, pakkimine ja külmetusse panek sündis laagripersonali poolt. Kokku läks reis, laagris elamine, toit ja 90 parti maksma „ainult" 1300 dollarit.

„Võrdlemisi odavad pardid", lausus teine jahisõber Karl Paap! Tema „maksis" kahe hane eest 800 dollarit. Paap oli külastanud Näitusevälјakul Spordinäitust (Sprotsman Show), kus ta kuulnud üht indiaanlast hanejahti kiitmas ja jahivõimalusi pakkumas. Uudishimu pärast küsinud ka temagi selle kohta andmeid.

Indiaanlane oli rääkinud, et temal on kaugel põhjas hanedele jahipidamise laager, kus olevat hanesid „jalaga segada", valge mees tulgu ja vaadaku. Varsti olid kaubad koos ja 500 dollarit sisse makstud, kuna kohapeal tuli ülejäänud 300 dollarit maksta. Kohale jõudes selgus, et ei olnudki võimalik „põmmutada", sest oli hanejahi hooaja viimane nädal, haned nii ärahirmutatud ja arad, et jahipüssiga neid lasta ei ulatanudki. Hanesid olnud tohutult palju, kuid need lennanud kilomeetri kõrgusel või kaugusel. Kogu nädala jooksul õnnestus tal lasta ainult kaks hane. Kuid ega see jahisõbra tuju ei rikkunud.

Juttudega jõuti loterii loosimiseni, ja selle järele esines akordionisologa Hanno Lambert, mängides Merikanto „Kontsert-valsi", „Suveõhtu valsi" ja „Säkkijärvi polka". Solisti tänati tugeva aplausiga.

Oli tore, perekonnaõhtu vaimus koosviibimine, millest seekord võttis osa ka nooremasse põlvkonda kuuluvaid peolisi.

J. S-gi

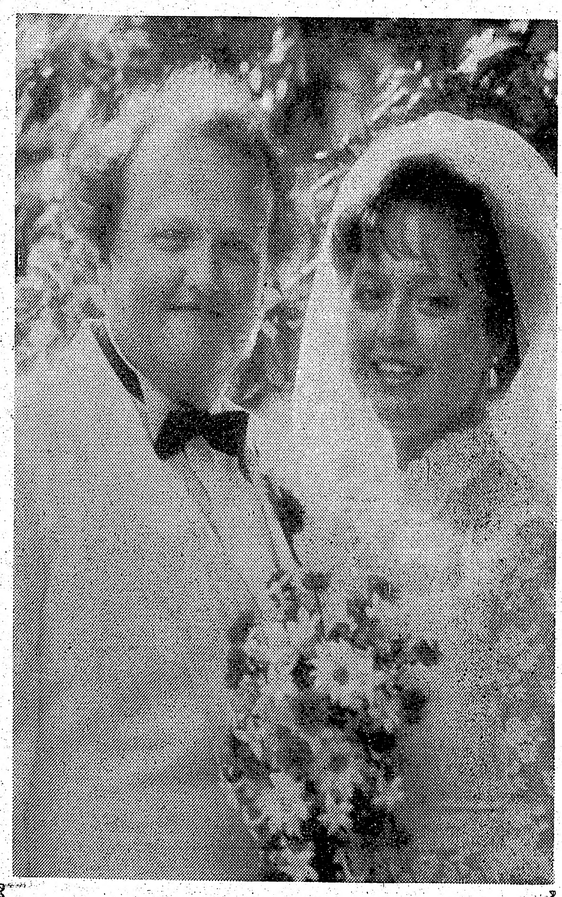

Eesti Ongitsejate ja Kalameeste Seltsi juhatusliikmeid hiljutisel sügispeol. Vasakult põline juhatuse liige ja baasi peremees A. Lukk, klubi sekretär E. Saar, juhatusliige L. Laanemets, abiesimees H. Suurna, paremalt esimene esimees H. Riko.

LINDA ja ALLAN LIIK

PULMALAUL ALLANILE JA LINDALE

Torontos laupäeval, 8. sept. 1984

Vanemuine, laulujumal, istub pilvepiiril
ja mängib oma kandlel pulmaviise,
sest pulmad on Lindal ja Allanil
Hiiu saarele omaselt hiidsed.

Kaheksa lauda ägavad toitude all
ja kitsi ei olda ka pulmaviinaga,
tantsutaktis hüplemas vana ja noore jalg,
siin Liigi Allani pulmad on Järve Lindaga.

Pesamunast võrsunud kena neiu
leidis endale toreda muusikust peiu,
kelle sarnast ühtegi teist ei leidu,
kelles Vanemuise muusikaannet peitub.

ANTS VOMM

Uuem Soome . . .

(Algus lhk. 7)

riumile edasi ilma temalt soovitud arvamisavalduseta. Ning juurdluse tulemusi ei tehtud avalikkusele kunagi teatavaks.

KUULUJUTUD

Prof. Kylävaara on tutvunud Sundqvisti toimikuga ja leiab, et see raport ei selgitanud Vilmsi juhtumit, ning talle tundub, et juurdluse juhataja ei toiminudki selleks tarmukalt. Ta on oma raporti lükkinud tunnistajate andmed järjestikku, ilma et oleks neist teinud omapoolseid järeldusi. Seejuures on kaasa võetud rida vähemtähtsaid asjaolusid või isegi kuulujutulist materjali. On näiteks seletatud, et haua lahtikaevajad said mehe peale tuhat marka ja et töö lõpetatult olevat „Eesti saadik (Kallas) pakkunud neile viina", milline tegu olevat olnud eriti sobimatu keeluseaduse ajal.

Üks naistunnistaja on teadnud rääkida, et töömehed olevat olnud sedavõrd purjus, et „kõndinud kaelakuti". Kusagilt on esitatud ka väide, nagu oleks eestlastele antud kviitung 10 080 marga peale, kuigi nad olid maksnud kaevajatele vaid 6000 marka. Ka esitab juurdluse koostaja imeliku väite, nagu polekski eestlased olnud huvitatud muust kui ainult laipade kättesaamisest.

Omapärasesse valgusse on asetatud ka hauaavamise juures olnud konstaabel Mattsson, kelle kohta rajooniülema abi Lingonblad on jutustanud, et mees olevat lubamatult ära hüpanud oma ametist ja elavat nüüd hoopis Inglismaal. Enne seda olevat ta käinud omaalgatuslikult Eestis. Naistunnistaja, kes süüdistas Eesti saadikut viinajootjana, on ka jutustanud, et konstaabel Mattssoni peetavat kohapeal pisut napakaks, kes armastavat rääkida rohkem kui ta teab. Praegusele uurijale on jäänud mulje, et konstaabel Mattssoni on kusagilt poolt püütud tahtlikult mustata, ja et see tõenäoliselt on sündinud põhjusel, et konstaabel Mattsson tegelikult teadis enam kui rapordis kirjutati.

Nõnda ei ole praegusel ajaloouurimusel soome ametliku rapordi kohta Vilmsi mõrvaloo selgitamisel kuigi palju positiivset ütelda. Eestlasest lugeja võib teha koguni järelduse, et tõelisi mõrvasüüdlasi püüti varjata, kuna need tõenäoliselt pärinesid Soomet abistava sõbraliku Saksa keisririigi sõjavägede juhtkonnast. (EPL/VU).

(Järgneb)

Sündmuste kalender

- **Neljapäeval, 6. detsembril kell 7.30 õ. Eesti Maja keskmises saalis E. Majandusklubi Kanadas loeng „Huvitavaid investeeringuid tänapäeval".**
- **Pühapäeval, 9. detsembril kella 11 homm. — 6 p.l. Eesti Maja väikeses saalis E. Jostmani kudumistööde, D. Pinti ja A. Pihla käsitööde äitus-müük.**
- **Pühapäeval, 16. detsembril kell 11 homm. Vana Andrese kirikus Kristuse tulemisaja-kontsert.**
- **Esmaspäeval, 31. detsembril kell 7.30 õhtul Hamiltoni Eesti Seltsi uusaasta-vastuvõtu ball Hamiltonis Convention Centre'is.**
- **Esmaspäeval, 31. detsembril kell 8 õhtul uusaasta-vastuvõtt Seedrioru.**
- **Esmaspäeval, 31. detsembril kell 7.30 õhtul Inn On The Park hotellis Park ballisaalis TE Meeskoori aastavahetuse-ball.**
- **Esmaspäeval, 31. detsembril kell 7 õhtul A/S Eesti Maja Torontos uusaasta-vastuvõtu ball.**

KUNSTNIK
JOANN SAARNIIDU
MAALID MÜÜGIL
567 Roehampton Ave.
Tel. 488-5895

wintario

29. novembril peetud Wintario loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. B658966, $100.000 võitsid piletid nr-d A533434, C009127, B046061, $10.000 — 526816, 351840, $1000 — 21243, $100 — 1265, $50 segajärjekorras numbrid 556867, $10—965, tasuta piletiraamatu numbrid 62. Nädala müstilise preemiavõitu — Plymouth Voyageur — piletid nr. 493107.

NALJA

„Joon ainult valget. Konjak mõjub nägemisele halvasti."

„Ei või olla! Kes sulle niisugust rumalust rääkis?"

„Tean oma kogemustest. Iga kord kui konjakipudeli hinnasilti vaatan, läheb silmade ees mustaks."

Toetage eesti vanemgaidide ja vanemskautide tegevust ja ostke nende käest endale

JÕULUPUU

Ettetellimiseks helistada õhtuti 690-6131. Hind $14.00. Tellitud puud saab kätte Eesti Maja õuest õhtuti kella 6—8-ni alates 10. detsembrist.

Rutake, puid on tellitud piiratud arvul!

Iisraeli uuem õhurünnak

BEIRUT — Esimest korda uue Iisraeli peaministri Shimon Peres'i ajal Iisraeli võitluspommitajad pommitasid „karistuseks" palestiinlaste baasi Liibanoni idaosas, surmates 7 ja haavates 9 inimest. See partisanide baas olevat olnud rünnakute lähtealuseks Iisraeli vastu. Iisraeli lennukeid tulistati õlgadelt tulistatavate või veokitele asetatud SAM-8 ja SAM-9 rakettidega, kuid need juhiti eemale lennukeilt vabastatud õhupallidega. Iisraeli välisministeeriumi ametnik Avi Pazner ütles reportereile Jeruusalemmas, et nad on pettunud läbirääkimistest Liibanoniga, kuid ei nimetanud uutest rünnakutest Liibanonis.

Lugu „ohtlikest allveelaevadest"

Sagedased kirjutised N. Liidu allveelaevadest Rootsi ja teiste Skandinaavia riikide ümber on pannud sellise uudise avaldama ka nõukogude ajalehti. Tassi Kopenhaageni korrespondent V. Loskutov teatab:

„Lääne-Saksa allveelaevad kasutavad käigukatsetuse ajal Skagerraki väinas sageli Taani kalatraalereid pealvee sihtmärkidena, mis seab tõsisesse ohtu nende laevade meeskonnad. Allveelaevad ei tohi asuda kalapüügipiirkondades. Need laevad tuleb Skageni linna sadamast välja viia!

Selletõttu venelased juhivadki oma allveelaevad Rootsi mereväebaasidesse, kalapüügi segamise vältimiseks!

SOBIV JÕULUKINK

Hiljuti ilmunud KAJA ORKESTRI kassett

„TULE TANTSI"

12 pala, uued viisid.
Hind $10.— pluss saatekulu $1.—
Tellida tel. (416) 421-1139 või (416) 481-8157
Müügil: Abistamiskomitee äris, Vaba Eestlases ja Meie Elus.

Suures valikus sobivaid jõulukinke

THE SCANDINAVIAN SHOPPE

235 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 469-3886

Omanikud eestlased

KATUSED, ÜMBEREHITUS ja PARANDUSED

ERATÖÖD ja ÄRID

ANDI, TEL. 469-0250